

ФУНДАМЕНТ АЙЧЫНЫ

Дарагія суайчыннікі!
Сардэчна віншую вас з Днём Кастрычніцкай рэвалюцыі. Амаль стагоддзе аддзяляе нас ад гэтай даты. Але і сёння Кастрычніцкая рэвалюцыя, якая адбылася пад знакам гуманістычных каштоўнасцей і дэмакратычных свабод, не страчвае свайго значэння як змяняльная падзея сусветнай гісторыі.

Бясцэпны адукацыя і медыцынскае абслугоўванне, васьмігадзінны рабочы дзень, ліквідацыя са-слонных прывілей, свабода веравызнання і роўнасць грамадзянскіх правоў жанчын і мужчын — гэтыя і іншыя даброты, якія здаюцца нам натуральнымі і неад'емнымі, з'яўляюцца завабамі таго часу.

Абвешчанае савецкай уладай права нацыяў на самавызначэнне стала фундаментам, на якім мы пабудавалі суверэнную Айчыну — Рэспубліку Беларусь. Дасягненні, якімі ганарыцца незалежная Беларусь сёння: моцная народная ўлада, што абяраецца на сістэму саветаў дэпутатаў усіх узроўняў, сацыяльна арыентаваная эканоміка, высокаразвіты адукацыя, навука і культура — у многім заснаваны на патэнцыяле, набытым у БССР.

Па добрай традыцыі 7 лістапада прынята сустракаць працоўнымі падарункамі. У бліжэйшым годзе да гэтага дня ў розных кутках краіны здаюцца ў строй новыя дамы, прамысловыя і сацыяльныя аб'екты — сведчанні росту дабрабыту народа.

Упэўнены, што гэта свята заўсёды будзе адзначацца ў Беларусі як сімвал нашай павагі да слаўных традыцый і здзяйснення многіх пакаленняў.

Жадаю вам, дарагія суайчыннікі, моцнага здароўя, шчасця, уражальных поспехаў і дасягненняў у імя нашай любімай Радзімы.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

6 ЛІСТАПАДА 2013 г. СЕРАДА № 210 (27575) Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ЧАРГОВЫ ЭТАП ПЛЁННАГА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Аляксандр Лукашэнка пацвярджае цікавасць Беларусі да развіцця супрацоўніцтва з Туркменістанам па ўсіх напрамках. Аб гэтым кіраўнік беларускай дзяржавы заявіў учора ў Ашхабадзе на перагаворах з прэзідэнтам Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедавым, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Як адзначыў беларускі лідар, штогадовыя кантакты і сустрэчы прэзідэнтаў дзвюх краін даюць магчымасць трымаць на кантролі рэалізацыю значных сумесных праектаў. «І гэта дае вельмі добры эканамічны эфект», — сказаў ён. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што гандлёва-эканамічныя адносіны Беларусі і Туркменістана развіваюцца вельмі паспяхова: «Дай бог, каб з усімі дзяржавамі было так. За 5 гадоў у пяць разоў вырас тавараабарот. Гэта вельмі добрыя тэмпы для нашых краін». «Мы і далей будзем вельмі чула рэагаваць на вашы просьбы, рабіць усё, што жадае туркменскі бок па стварэнні і развіцці сумесных вытворчасцяў, як у Беларусі, так і ў Туркменістане», — запэўніў беларускі лідар. Ён заявіў таксама, што Беларусь надае прыярытэтнае значэнне якаснаму выкананню кантракта на будаўніцтва Гарлыккага горна-абагачальнага камбіната. «Мы дамовіліся, што ў бліжэйшы час у Туркменістан прыбудзе група спецыялістаў на чале з прэм'ер-міністрам, якая канчаткова ўрэгуе ўсе праблемы, што, магчыма, існуюць пры будаўніцтве Гарлыккага камбіната, і даложыць канчатковы графік увядзення яго ў строй», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

У сваю чаргу Гурбангулы Бердымухамедаў у час праведзеных перагавораў падкрэсліў, што грандыёзны праект па будаўніцтве Гарлыккага горна-абагачальнага камбіната з'яўляецца сімвалам двухбаковага эканамічнага супрацоўніцтва. «Мы будзем удзяляць ходу будаўніцтва самую пільную ўвагу, каб дасягнуць дамоўлена-сці былі якасна выкананы», — адзначыў ён.

Што датычыцца сферы палітыкі і дыпламатыі, кіраўнік беларускай дзяржавы падкрэсліў, што ў Беларусі і Туркменістане ніколі не было нахонт гэтага рознагалосся, бакі маюць адзіныя погляды на міжнародны парадак дня і актыўна падтрымліваюць адзін аднаго на пляцоўках міжнародных арганізацый.

Абодва прэзідэнты адзначылі актыўнае развіццё супрацоўніцтва ў гуманітарнай сферы. Некалькі тысяч студэнтаў з Туркменістана атрымліваюць адукацыю ў беларускіх навучных установах. У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка прапанаваў стварыць спецаб'екты маладзёжны «туркменскі астравок», дзе былі б, напрыклад, інтэрнаты або гасцініцы для гэтых юнакоў і дзяўчат. Беларусь гатова пашыраць і надалей экспарт адукацыйных паслуг у Туркменістан. Кіраўнік беларускай дзяржавы падзякаваў туркменскаму лідару за высокую ацэнку адукацыйных паслуг, што прадастаўляюцца Туркменістану. Цяпер адукацыю ў Беларусь атрымліваюць больш як 8 тыс. туркменскіх студэнтаў. Акрамя таго, у сувязі з будаўніцтвам Гарлыккага горна-абагачальнага камбіната праводзіцца падрыхтоўка спецыялістаў сярэдняга звяна. «Калі гэта будзе патрэбна туркменскаму боку, мы будзем і ў далейшым удасканальваць гэты працэс. Вы казалі аб тым, што зацікаўлены ў адкрыцці такога цэнтра па падрыхтоўцы спецыялістаў сярэдняга звяна ў Туркменістане, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да Гурбангулы Бердымухамедава. — Мы гатовы гэты вопыт перадаць, таму што поўнацю захавалі ў Беларусі гэты напрамак».

СТАР 2

Добрая навіна

НОВЫЯ САЦЫЯЛЬНЫЯ АБ'ЕКТЫ НА СТОЛІНШЧЫНЕ

Напярэдадні кастрычніцкіх свят у Столінскім раёне будуць урачыста адкрыты два сацыяльныя аб'екты. У вёсцы Рэмель узведзены новы дзіцячы садок, які прыняў ужо 75 выхаваўцаў. Для Століншчыны гэта асабліва актуальна: у раёне жыве больш за паўтары тысячы шматдзетных сем'яў.

А ў Алышанах, вядомай агурочнай сталіцы Палесся, уведзены ў строй новы фізкультурна-аздараўленчы комплекс. Там цяпер можна гуляць у валейбол, баскетбол, ёсць зала для міні-футбола, абсталявана трэнажорная зала. Бюджэту будоўля абышлася ў 20,6 мільярда рублёў. «У Алышанах жывуць працавітыя людзі, у іх павінны быць умовы для здаровага адпачынку», — гаварылася яшчэ на адкрыцці папярэдняга спартыўнага аб'екта ў Століне месця там. І вось у Алышаны прыйшло свята. Чакаецца, што павіншаваць вясцоўцаў прыедзе старшыня аблвыканкама Канстанцін Сумар.

Святлана ЯСКЕВІЧ

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ІНДЫЯ АДПРАВИЛА ДА МАРСА КАСМІЧНЫ АПАРАТ

Індыя ў аўторак запусціла першы ў гісторыі краіны беспілотны апарат для даследавання Марса. Спадарожнік «Мангальян» на ракеце-носіцце PSLV C25 стартваў з касмадрома ў індыйскім штате Андхра-Прадэш у 14:45 па мясцовым часе. Запуск ракеты са спадарожнікам праішоў паспяхова. Неўзабаве пасля запуску зонд аддзяліўся ад ракеты і пачаў выхад на эліптычную арбіту Зямлі. Яго падарожжа да Марса павінна распачацца 1 снежня і завяршыцца прыкладна праз 10 месяцаў (300 дзён). — 24 верасня 2014 года. Гэта першая марсыянская місія ў гісторыі індыйскай касмічнай праграмы. Калі ўсё пройдзе паспяхова, Індыя стане чацвёртай у свеце краінай, якая адправіла касмічны апарат да Чырвонай планеты. Раней гэта ўдавалася толькі СССР, ЗША і Еўрапейскаму саюзу. Марсыянская ж місія Японіі і Кітая завяршыліся няўдала.

БРЫТАНЦАЎ ЗАПОДОЗРЫЛІ Ў ШПІЯНАЖЫ ЗА ЎЛАДАМІ ГЕРМАНІІ

Брытанскія спецслужбы праводзяць праслухоўванне нямецкіх палітыкаў на тэрыторыі Германіі. Пра гэта 5 лістапада напісала The Independent са спасылкай на сакрэтныя дакументы, прадастаўленыя Эдвардам Сноўдэнам. Паводле інфармацыі выдання, на даху пасольства Вялікабрытаніі ў Берліне ўстаноўлены спецыяльныя прыстававанні, з дапамогай якіх вядзецца праслухоўванне размоў палітыкаў і журналістаў. Дыпламатыя знаходзіцца ўсяго за некалькі соцень метраў ад Бундэстага і ад офіса канцлера Германіі Ангелы Меркель. Прыстававанні для сачэння знаходзяцца на даху пасольства з моманту яго адкрыцця ў 2000 годзе. Пры гэтым аб іх сапраўдным прызначэнні інфармавана толькі невялікая колькасць супрацоўнікаў дыпламіі. Афіцыйна прадастаўніцтва ўрада Вялікабрытаніі адмовілася адказаць на пытанні аб магчымым праслухоўванні, падкрэсліўшы, што «не камэнтуюць пытанні, звязаныя з разведкай».

ЗДОЛЬНАСЦЬ МОЗГА СУПРАЦЮІЯЦА СТАРЭННЮ АКАЗАЛАСЯ СПАДЧЫННАЙ

Група даследчыкаў з ЗША даказала тое, што на хуткасць старэння мозга ўплываюць гены. Навукоўцы змаглі вызначыць тое, што менавіта ў генетычным, а не нейкімі іншымі фактарамі звязана павольная пагаршэнне кагнітыўных здольнасцяў. Акрамя таго, генетычныя фактары адбываюцца і на памянненні аб'ёму мозга, які займаецца бэльмы рэчывам — гэта значыць, адрасцкамі нервовых клетак. Спецыялісты лічаць, што аб генетычнай схільнасці да больш хуткага старэння можна гаварыць досыць упэўнена.

Слуцкі хлебазавод рыхтуецца да ўдзелу на спецыялізаванай выставе «Прадэкспа-2013», якая пройдзе ў сталіцы на наступным тыдні. Прадукцыю свайго прадпрыемства — а гэта амаль 80 найменняў хлебабулочных і кандытарскіх вырабаў — будзе прадставіць разам з іншымі спецыялістамі інжынер-тэхнолаг Іна Раціцкая (на

фотаздымку). Як добры спецыяліст, Іна ведае тэхналагічны працэс вытворчасці, можа цікава і прафесійна распавесці спажывцам пра ўсе характарыстыкі вырабляемай прадукцыі.

Выпусчніца Магілёўскага тэхналагічнага інстытута, Іна пачынала працу кантралёрам гатовай прадукцыі.

Цяпер з'яўляецца аналітыкам вытворча-тэхналагічнай лабараторыі, вядзе кантроль якасці сыравіны, якая паступае на завод, гатовых вырабаў, а таксама ўпаковачных матэрыялаў. Яшчэ Іна Раціцкая з'яўляецца моладзевым лідарам свайго прадпрыемства.

Фота Анатоля ВІКТАРАВА.

Фінансавы выдатнік

ЗДЫМНАЯ КВАТЭРА ДЛЯ ЎЛАСНІКА — НЕ ТОЛЬКІ ДАДАТКОВЫ ДАХОД...

Як здаць жылое памяшканне ўнаём, не парушаючы заканадаўства

Агульнавядома, што здача жыллага памяшкання (кватэры, пакоя, дома) ўнаём ускладае на ўласніка абавязак па выплаце падатку. Наведанне або дрэннае веданне асаблівасцяў падаткаабкладання ўласнікамі жылых памяшканняў, якія здаюць іх, прыводзіць да ўзнікнення канфліктаў. Менавіта таму падатковыя органы тлумачаць, як правільна здаць жылое памяшканне ўнаём і выплаціць падаткі.

Прапануем алгарытм здачы кватэры ў арэнду

Да пачатку ажыццяўлення дзейнасці грамадзяне абавязаны заключыць у пісьмовай форме адпаведны дагавор найму (паднайма) жыллага памяшкан-

ня. Ён складаецца ў трох экзэмплярах і змяшчае наступныя істотныя ўмовы: — прадмет дагавора найму (паднайма) жыллага памяшкання; — тэрмін дзеяння дагавора найму (паднайма) жыллага памяшкання (для дагавораў найму жылгой нерухомасці, заключаных на пэўны тэрмін); — памер платы за карыстанне жылым памяшканнем і тэрмін яе ўнясення; — тэрмін унясення платы за жыллёва-камунальныя паслугі (у выпадку, калі ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі або дагаворам найму жыллага памяшкання наймальнік жыллага абавязаны ўносіць плату за жыллёва-камунальныя паслугі).

Да вызначанага ў дагаворы найму тэрміну фактычнага прадастаўлення жыллага памяшкання ўнаём фізічная асоба абавязана зарэгістраваць такі дагавор у мясцовым выканаўчым і распарадчым органе або ў арганізацыі, якая ажыццяўляе эксплуатацыю жыллёвага фонду і (або) якая прадастаўляе жыллёва-камунальныя паслугі.

СТАР 5

Адпачынак у вёсцы

ДЗВЮМА-ТРЫМА ПАСЛУГАМІ ТУРЫСТА ЎЖО НЕ ПРЫВАБІШ

Сёння аграгаспадары ёсць ва ўсіх абласцях нашай краіны, і ў кожнай з іх — свая іскрынка. Паказаць яе можна на рэспубліканскім конкурсе «Лепшая аграгаспадары года», які сёлета ўжо пяты раз праходзіць пры падтрымцы Беларапрамбанка. Гаспадары, якія паказваюць свае «маёнкі» турыстам, змагаюцца ў намінацыях «Захаванне беларускіх традыцый», «Экасядзіба года», «Стыль і гармонія», «Здаровы лад жыцця», «Гасціннасць». Карэспандэнт «Звязды» наведала некаторыя аграгаспадары Мінскай вобласці і даведалася, чым яны здзіўляюць сваіх гасцей.

ЯКІ ДАГЛЯД, ТАКІ І ПАД

Першым у сваіх уладаннях нас сустраў гаспадар сядзібы «У Прыльсесі», што ў Мінскай раёне, Сяргей Рукшты. Перш-наперш мужчына павёў нас паглядзець на курэй, якіх ён трымае. Гадуе Сяргей і трусой, вырошчвае яблыкі і вішні. На яго падворку можна адкрываць музей беларускага побыту — столькі там прасаў, калаўроты, ступ ды іншых гаспадарчых прылад, якія нашы продкі выкарыстоўвалі яшчэ да сярэдзіны мінулага стагоддзя. Гаспадар ведае толк у будаўніцтве, і шмат чаго ў трох хатах, з якіх складаецца сядзіба, зроблена ім уласнаручна. Самае

цікавае і адметнае мужчына беражэ як зрэнку вока. Гэта — шматлікія трафэі, здабытыя гаспадаром-паліяўнічым. У спецыяльным «трафеіным» пакоі на сценах замацаваны чучалы птушак і бабра, галовы дзіка і алены. Таму і гасцей сваіх Сяргей забяляе палываннем — як самой дзёй, так і рознымі цікавымі байкамі, якія ён майстар распавядае.

СТАР 5

ДЗЕ, НА ВАШ ПОГЛЯД, МОЖНА АДПАЧЫЦЬ У БЕЛАРУСІ ВОСЕННЮ?

Наталія ЧАРНЮК, кіраўнік заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь, харэаграфічнага ансамбля «Зорка» дзяржаўнага ўстанова «Цэнтр Культуры «Віцебск».

— Да 50 гадоў я практычна нідзе не была... І вось ужо гадоў сем як два разы на год абавязкова куды-небудзь з'язджаю — паглядзець свет. Дапамагаюць вучні, якія жывуць у розных краінах. А ў Беларусі восенню класны адпачынак на рыбалцы і падчас «Ціхага палывання» — у грыбах. На возеры Нарач вельмі прыгожа ў гэтую пару, і турбаз там хапае на любы густ. А бываем мы там з ансамблем у аздараўленчым летніку «Зубраня».

Міхаіл АКИМАЎ, бортінжынер самалёта «Іл-76», (жыве ў Пскове).

— Даўно нідзе не адпачываў, тым больш у Беларусі. Можна, Мінск? У сталіцы Беларусі па службовых справах у камандзіроўках бываю. Апошні раз — летася. Траецкае прадмесце, старая ратуша, а побач — пасляваенны цэнтр, не менш прыгожы. Што яшчэ? Напэўна, Лідскі замак, Брэст, Хатыні. Апошняя два месяцы наогул кожнаму раю абавязкова наведаць, каб памятаць аб подзвігах нашых дзядоў і жахах Вялікай Айчыннай вайны. Ну і Віцебск, вядома ж. Вядома, было б лепш прыехаць летам на міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Але і без яго ёсць што паглядзець, асабліва калі ў горадзе 13 гадоў рэжысураў.

Таццяна ІВАНОЎСКАЯ, рэдактар тэлерадыёкампаніі «Віцебск».

— Па-першае, усё залежыць ад надвор'я. І яшчэ ад таго, што чалавек любіць. Я, дарэчы, нарадзілася восенню — у кастрычніку. Можна, таму люблю адзіноту, а яшчэ — добрую літаратуру, фільмы. Была б толькі ў водпуску, знайшла, чым бы займацца. Дарэчы, з задавальненнем паглядзела фільм «Лепшая прапанова» з Джэфры Рашам у галоўнай ролі.

Нават у дождж з'ездзіла б на дачу, а можа, у Браслаў. Было б там цудоўна пасядзець ля камяна з добрым гарбатай і кнігай. Для мяне романтика — па жыцці, і гэта абсалютна не залежыць ад пары года. А сёлетняя восень у Віцебску насамрэч залапа: такая чароўная, не было доўга дажджоў. Можна ў такіх дні нават не выязджаць за горад, а дастаткова прыехаць у парк...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

6 лістапада
2013 г.
№ 19 (317)

ТЭМА ДНЯ

Чакаюцца змены

Ці паўплываюць яны на эфектыўнасць мясцовага самакіравання?

Леанід ЛАХМАНЕНКА

Напрыканцы кастрычніка ў Інстытуце дзяржаўнай службы Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь адбылася сустрэча старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні, намесніка старшыні Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання Святланы Герасімовіч са старшынямі гарадскіх (гарадоў абласнога падпарадкавання) і раённых Саветаў дэпутатаў.

Дэпутатам — дэпутацкі дзень

Патэнцыял сельскіх Саветаў дэпутатаў, на думку Святланы Герасімовіч, яшчэ раскрыты даўка не поўнаасцо. Яны маюць патрэбу ў канкрэтнай падтрымцы як дзяржавы, так і органаў мясцовай выканаўчай ўлады. Гэтая думка лейтматывам праходзіла падчас размовы старшыні Пастаяннай камісіі з калегамі.

Святлана Герасімовіч звярнула ўвагу на тое, што старшыні сельскіх Саветаў, і дэпутаты, які і дэпутаты раённых і абласных Саветаў, даволі часта, па сутнасці, працуюць на грамадскіх пачатках, нярэдка ахвяруюць вольным часам пасля работы і ў выхадныя на карысць сваіх выбаршчыкаў. А ў дэпутатаў ёсць бэршы, дзеці, асабістыя справы, хатнія клопаты. З уплывам гэтых абставін, а таксама неабходнасці павышэння ролі Саветаў усіх узроўняў былі выказаныя сумесныя прапановы Савета Рэспублікі, Палаты прадстаўнікоў і раёнаў аб унесенні некаторых змен у заканадаўства. Напрыклад, у Законе «Аб статусе дэпутата мясцовага Савета дэпутатаў» прапанавана замацаваць за дэпутатам права мець адзін свабодны дзень для вырашэння дэпутацкіх спраў у сваёй акрузе, сустрэч з насельніцтвам з захаваннем заробковай платы па месцы працы ці службы. І гэты свабодны дзень для вырашэння дэпутацкіх спраў у сваёй акрузе, сустрэч з насельніцтвам з захаваннем заробковай платы па месцы працы ці службы. І гэты свабодны дзень для вырашэння дэпутацкіх спраў у сваёй акрузе, сустрэч з насельніцтвам з захаваннем заробковай платы па месцы працы ці службы.

Быць ці не быць камунальна-агульным прадпрыемствам?

Як вядома, вакол іх ужо не першы год ідуць гарачыя спрэчкі і дыскусіі. Сваё стаўленне выказала старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі. Яна нагадала: мець ці не мець такіх прадпрыемстваў — гэта права старшыні сельскага Саветаў. Створана адпаведная юрыдычная база. Таму, калі старшыня Савета лічыць мэтазгодным адкрыць у сябе камунальна-агульнае прадпрыемства, то, як той казаў, сядзь яму ў рукі. Ніхто забараняць не будзе.

Святлана Герасімовіч нагадала, што ў асобных раёнах гэтыя прадпрыемствы працуюць, і нават паспяхова. Іх досвед сведчыць аб жыццяздольнасці такой формы дзелавой дзейнасці. Дзякуючы КУПам у сельскай мясцовай выканаўчай і распарадкавальнай частцы разнастайныя работы для вясцоўцаў, у тым ліку і на іх прысядзібных участках. У якасці прыкладу прыводзіўся Капыльскі раён. Там пры Цімкавіцкім сельска-аграмацкім, які ўзначальвае Алена Острыкава, камунальна-агульнае прадпрыемства зарэкамендавала сябе з лепшага боку. Нягледзячы на тое, што цэны на яго паслугі вельмі прымальныя для вясцоўцаў, а накладныя выдаткі вялікія, прадпрыемства летас атрымала прыбытак 4 мільёны рублёў. Нехта ўсімхінецца, але, як заўважыла Святлана Міхайлаўна, для сельсавета і гэта грошы. Галоўнае ж у тым, што аказваецца дапамога людзям, сярод якіх шмат пенсіянераў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Больш грошай — больш магчымасцяў

Святлана Герасімовіч таксама падрабязна спынілася на прапановах з боку Рады па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання, а менавіта — па ўзмацненні ролі мясцовых Саветаў дэпутатаў. Яна падкрэсліла, што заканадаўчая база дае вялікія магчымасці для іх эфектыўнай дзейнасці, але рэалізаваць у поўнай меры свае паўнамоцтвы не заўсёды атрымліваецца з-за недахопу

МАРКІРОЎКА З ПРАТЭРМІНОЎКАЙ

Прайшоў той час, калі ў сельскіх крамах асартымент тавараў быў зусім бедным. Сёння насельніцтва на вёсцы ёсць з чаго і дзе выбраць. У асобных аграпрадках да дзясятка крам на населены пункт — з сучасным абсталяваннем у прыватным інтэр'еры. Пры гэтым усё ж дамінантнае становішча ў гэтым сегменце рынку традыцыйна займае спажывецкая кааперацыя. І сельскія жыхары па прадукты харчавання паранейшаму накіроўваюцца ў мясцовае раіпа. Вось толькі якасць гандлёвага абслугоўвання не паўсюль на высокім узроўні.

Спецыялісты Камітэта дзяржкантролю Гомельскай вобласці правялі пераверку рознічнай гандлёвай сеткі Калінкавіцкага раіпа і высветлілі, што пакупнікам паранейшаму ў першую чаргу трэба ўважліва глядзець, ці не пратэрмінаваны тавар. Пратэрмінаваны аказаліся больш за 40 найменняў прадуктаў у самі прыватных сельскіх крамах. Напрыклад, у вёсцы Халоднікі прапанаваліся два найменні паўфабрыкатаў са свініны, тэрмін прыдатнасці якіх мінуў... два месяцы таму, і 3 найменні кандытарскіх вырабаў, якія «пералжалі» 21 дзень. У краме вёскі Бярозаўка кандытарскія вырабы, агароднінныя консервы, соус таматы і сыр мелі пратэрмінаванасць ад 5 дзён да 5 месяцаў. Ва ўсіх 8 прыватных сельскіх крамах знойдзены розныя парушэнні санітарных нормаў і правілаў: невыкананне рэжыму захоўвання асобных тавараў, адсутнасць неабходнага інвентару для нарэзкі прадуктаў і інш.

Па выніках праверкі да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу прыцягнута 20 віватых асоб. Пратэрмінаваныя тавары забаронены да далейшай рэалізацыі, а іх кошт пакрыты за кошт віватых асоб. Акрамя таго, за знаходжанне ў продажы такіх тавараў, парушэнні санітарных нормаў і правілаў разглядаецца пытанне аб прыцягненні да адміністрацыйнай адказнасці кіраўніцтва Калінкавіцкага раіпа.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

У СВАЁЙ АКРУЗЕ

Наталля КЛІМОВІЧ:

«Людзі ўпэўнены: дэпутат павінен ім дапамагаць»

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА

У дэпутата парламента ёсць дзве асноўныя сферы дзейнасці: працаваць над новымі законамі і ў акрузе. Пасля вывучэння і абмеркавання праектаў законаў у парламенцкіх камісіях ды Авальнай зале дэпутаты едуць у сваю акругу, дзе сустракаюцца з калектывамі, вядуць прыём грамадзян і вырашаюць праблемы канкрэтных людзей. Але як можна вырашаць праблемы людзей, калі не валодаеш матэрыяльнымі сродкамі, не распараджаешся чалавечымі рэсурсамі? Пра гэта мы распыталі намесніка старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па пытаннях экалогіі, прыродна-ахоўнага і чарнобыльскага катастрофы Наталлю КЛІМОВІЧ, дэпутата ад Чкалаўскай выбарчай акругі № 96 (г. Мінск).

— Якія паўнамоцтвы мае дэпутат у акрузе? — Статус дэпутата Палаты прадстаўнікоў да-статкова высокі і дазваляе па любым пытанні сваіх выбаршчыкаў наўпрост звярнуцца да любога чыноўніка. Праблемы маёй акругі мне вядомыя вельмі добра, бо сама з'яўляюся яе жыхаром, была дэпутатам гарсавета ў 25-м і 26-м скліканнях. Акрамя таго, як кіраўнік лясчонай установы, заўсёды мела магчымасць увайсці ў кабінет да кіраўніка любой службы ці раёна, каб вырашыць нейкае праблемнае пытанне.

Якія бываюць праблемы? Падчас апошняга прыёму да мяне прыйшлі жылцы аднаго дома ў прыватным сектары, які падлягае зносу. Восем чалавек — чатыры сям'і. Па цяперашнім заканадаўстве нарматыў агульнай плошчы жыллага памышканна, якое будзеца, роўны 15 кв.м на аднаго члена сям'і. Ім прапануюць адну трохкамерную квартиру плошчай 136 кв.м на ўсіх. Безумоўна, яны не згодныя... На папярэдзіння сваёй працы я з падобнымі пытаннямі не сутыкалася, таму спачатку мне трэба атрымаць кваліфікаваную кансультацыю спецыялістаў.

Аднойчы прыйшла жанчына, якая скарылася, што яе сын, які жыве ў іншым раёне, пасля скарачэння ўжо год без працы. Маўляў, дапамажыце працуладкаваць. Тут таксама не скажаш, што гэта не ўваходзіць у маю кампетэнцыю, бо людзі ўпэўнены, што дэпутат павінен ім дапамагаць.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Ёсць пытанне

Барыс ПРАКОПЧЫК

Дарожныя знакі, усталяваныя ў інтарэсах людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, не толькі пастаянна, у масавым парадку ігнаруюцца кіроўцамі, але і... знікаюць. І гэтыя праблемы, па вялікім рахунку, хвалююць толькі саміх інвалідаў. У чым, на жаль, зноў пераканайся наш карэспандэнт, правёўшы «маніторынг» шэрагу аўтапаркоўкаў у Гродне, дзе ўстаноўлены знакі «Прыпынак забаронены» з шыльдай «Акрамя інвалідаў».

Спачатку па нашай просьбе быў праведзены ройд з супрацоўнікамі Дзяржаўтаспекцыі. Наведлі паркоўкі каля двух гандлёвых аб'ектаў. Пра першую, каля крамы «Мока» па вуліцы Горкага, наша газета летас расказвала ўжо двойчы. Месца тут шматлюднае (побач з гандлёвым цэнтрам — Грандзіцкі рынак), і чалавеку з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі на гэтай паркоўцы практычна не спыніцца. Хоць і стаіць слуп з адпаведным знакам — што 6 метраў парковачнага асфальту прызначаны толькі для транспартных сродкаў інвалідаў і людзей, якія іх перавозяць. Такая ж сітуацыя і цяпер: зноў пад самым знакам стаіць два аўтамабілі «Фольксваген» і «БМВ» без знака «Інвалід» на заднім шкле (на фота). Хвілін 15 чакаем кіроўцаў, але яны да сваіх

«колаў» не падыходзяць. Альбо заняты сваімі справамі, альбо, можа, убачылі, што фатаграфуюць, і паглядаюць збоку, чым гэта скончыцца...

Накіроўваемся да гіпермаркета «Алмі» на праспекце Касманаўтаў. «Час піць», калі людзі атаварваюцца пасля працы, яшчэ не надыйшоў, вольных парковачных месцаў хоць адбуляй. Але... Аднаму з кіроўцаў захацелася паставіць машыну менавіта каля самага ўваходу ў краму (фота на стар. 2 «МС»), літаральна ў метры ад вышэйзгаданага знака. А вось і гаспадар. Садзіцца за руль, аднак інспектар ДАІ ад'ехаць не дазваляе. Складаецца пратакол. Мужчына не спрачаецца і, як зда-лося, без аніякіх перажыванняў, нават з усмешкай на твары плаціць штраф (на сённяшні дзень гэтае парушэнне караецца санкцыяй у памеры 2 базавых велічынь). Яшчэ пашанцавала, што не прыйшлося расказаць ліста за паслугі эвакуатара і штрафастанкі. Хаця, магчыма, для яго кашалька і гэта не праблема. А ці зробіць высновы — невядома.

Пакуль складаецца пратакол, на пляцоўцы паркуецца яшчэ адзін аўтамабіль. Супрацоўнік ДАІ пытае, ці ёсць у кіроўцы такое праблема. Няма. Аднак маладая жанчына лічыць нармальным тут спыніцца, бо, маўляў, з ёю дзіця і ёй хочацца стаць бліжэй да крамы. Хаця, паўтोरнымся, літаральна ў некалькіх дзясятках метраў мноства вольных месцаў. У гэтым выпадку абыходзіцца без штрафу ў — папярэджваюць, каб больш не парушала.

Пад'язджаем да іншага ўвахо-

ду ў гэты гіпермаркет, дзе таксама хапае месца, каб прыпаркаваць аўто. Але, тым не менш, бачым два аўтамабілі на паркоўцы для інвалідаў. Адзін з кіроўцаў тут на законных падставах: ён паказвае пасведчанне інваліда і дзякуе супрацоўніку ДАІ за ўвагу да «парковачнага» пытання людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. А што тут робіць другі кіроўца? Дзякуючы тэхнічным магчымасцям ДАІ вызначыць яго асобу і нумар мабільнага тэлефона не аказалася праблемай. Уладальніку паведамілі: калі ён праз хвіліну не пад'ядзе да свайго легкавіка, транспартны сродак будзе эвакуаваны на штрафстанку. Кіроўца паспеў вярнуцца нават хутчэй, пасля чаго страціў пратакол на 260 тысяч рублёў. Чаму тут спыніўся? Ды знак не заўважыў... Такія адгаворкі ўжо норма.

«Месцы для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі працягваюць займаць усе, каму толькі хочацца. Прыехаў інвалід — спыніцца няма дзе. І гэта ўжо не выпадак — сістэма».

Паводле інфармацыі Гродзенскай дзяржаўтаспекцыі, з 28 жніўня па 31 кастрычніка ў абласным цэнтры за парушэнняў правілаў паркоўкі аштрафавана 79 чалавек. Пры гэтым каля 50 кіроўцаў — на паркоўках у месцах, прызначаных для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Добра, што хамства не застаецца беспакара-

ным. Аднак рэальная колькасць парушальнікаў значна большая. У чым на наступны дзень пасля рэйду з ДАІ мы пераканаліся разам са старшынёй Гродзенскай абласной арганізацыі Беларускага таварыства інвалідаў Васілем ЛУКАШЭВІЧАМ.

— Мы ўжо неаднаразова такія рэйды з ДАІ праводзілі. Выяўляліся і штрафаваліся парушальнікі. Аднак пасля акцыі ўсё застаецца па-ранейшаму. Разуменьне, што ў ДАІ шмат і іншых задач... Аднак едзе нарад бачыць парушэнне на паркоўцы для інвалідаў — здыміце яго хоць бы на відэакамеру і разбірацца з парушальнікам. Тыздзень-два мэтазнакіравана эвакуатарам папраўдзіце па гэтым пытанні, каб увесь горад «гудзеў». Раз, другі, трэці... Каб было, як у суседняй Польшчы, дзе рэдка які кіроўца парушыць правілы паркоўка для інвалідаў. Да-рэчы, акрамя знака, паркоўкі там абазначваюцца адпаведным латэплатам на асфальце. Заедзць туды — мала не здацца, — значнае Васіль Лукашэвіч.

Знаёмімся з некаторымі праблемнымі для інвалідаў аб'ектамі. Цэнтральны рынак. Паркоўка для інвалідаў занятая звычайным аўто, толькі адна машына з адпаведным знакам на заднім шкле. Во якім заўсёды, кажэ Васіль Лукашэвіч, інвалідам там не спыніцца. Па той прычыне, што побач са знака размешчаны нейкія прычэпы, будкі з таварам. Вось і займаюцца паркоўкі для інвалідаў іншымі кіроўцамі. Дарэчы, непадалёк бачым і супрацоўніка ДАІ... (Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

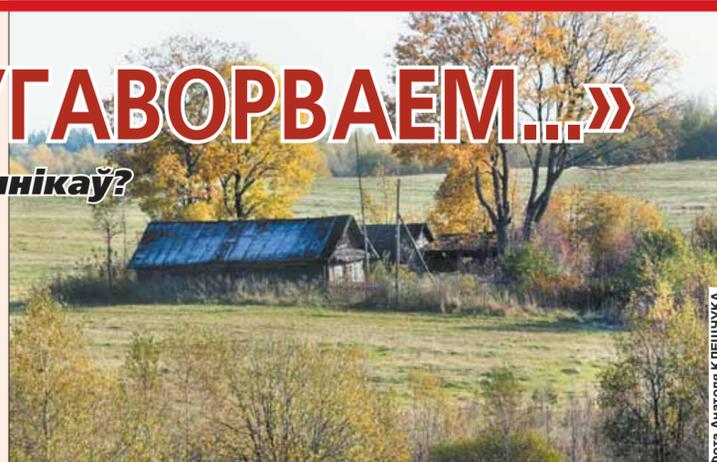
АДКРЫТЫ ФОРУМ

«ПРОСИМ, МОЛИМ, УГАВОРВАЕМ...»

Што лягчы: знесці дом ці знайсці спадчыннікаў?

Праблема пакінутых, безгаспадарчых дамоў асабліва актуальная ў аддаленых сельсаветах, невялікіх вёсках. Гаспадары паміраюць, дзеці-ўнукі разлятаюцца па краіне, а то і па замежжы, а пра бацькоўскія дамы забываюцца. А хаты нярэдка разбураюцца, падворкі і ўчасткі становяцца крыніцай распаўсюджвання пустазелля. Ужо з 2006 года, калі быў прыняты Указ Прэзідэнта РБ № 70, сельсаветы працавалі над упарадкаваннем жыллёвага фонду. Але ж паступала нямала скаргаў на

складанасць працэдур прызнання дамоў нічыйнымі, на іншыя хібы заканадаўчага акта. На змену згаданаму указу прыйшоў іншы нарматыўны дакумент: у лютым 2012 года быў прыняты Указ № 100 «Аб захарах па ўдасканаленні ўліку і скарачэнні колькасці пустуючых і старых дамоў у сельскай мясцовай частцы». Карэспандэнт «МС» пацікавілася ў кіраўнікоў сельсаветаў, як працуюць па новым указе і якія праблемы ўзнікаюць пры вырашэнні гэтай складанай для вёскі праблемы.

ФОТА АНАТОЛІЯ КЛЕШЧУКА

Святлана КУРЭЦ, выканаўца абавязкаў старшыні Крывошынскага сельскага Савета дэпутатаў Ляхавіцкага раёна:

— Працаваць па Указе № 100 можна, на мой погляд: тут усё распісана, усё раскладзена па палічках. Ды і па ранейшым, 70-м Указе можна было вырашаць названыя праблемы, але тады патрабавалася больш часу, працэдурна была больш зацягнутая. Цяпер можна афармляць дакументы крыху хутчэй. І усё было б добра, каб для гэтай работы ў сельсавецкіх спецыялістаў. У нас, напрыклад, 11 вёсак, у якіх жыве 2700 чалавек. Маленькія населеныя пункты па сутнасці становяцца выміраючымі. На сённяшні дзень на тэрыторыі сельсавета налічваецца 124 дамы, якія пустуюць. Працэнтаў 90 гэтай нерухомаści маюць законных спадчыннікаў. Праўда, многія і з гэтай колькасці прыходзіць у заняпад, бо за бяспэка дзеці і ўнукі прадаваць хаты не хочуць, а рэальны кошт за іх ніхто ў нашай глыбінцы не даць. Астатнія ж 10 працэнтаў трэба прызнаваць нічыйнымі і зносіць. Сёння я займаюся трыма дамамі, якія

проста перашкаджаюць суседзям, бо там усё зарасло, і пустазелле з кустоўм лезуць на суседнія ўчасткі. Рыхтуюцца дакументы ў суд, тэхнічная частка работы: знайсці патрэбную тэхніку, рабочую сілу, разабраць лабудову і прывесці ў парадак участка.

У нашым сельсавецкім працуюць старшыня, кіраўнік справамі і спецыяліст на 0,75 стаўкі. Выходзіць, што рэальна займацца ўсёй дакументацыяй па названым нерухомаści можа толькі старшыня сельсавета, якому ніхто не адмяняў іншыя справы. Калі б фізічнай магчымасці вёсцы такую аб'ёмную работу было больш, справы па наяўдзеным парадку з пустуючымі і трухлявымі дамамі пайшлі б хутчэй.

Аляксандр СОЦ, старшыня Чучавіцкага сельскага Савета дэпутатаў Лунінецкага раёна:

— У нас населеныя пункты вялікія, людзей жыве шмат, і дамоў, якія не маюць законных спадчыннікаў, проста няма. Дакументы ёсць ва ўсіх, але далёка не ўсе патрэбным чынам даглядаюць бацькоўскія і дзедаўскія хаты. Пі-

шам лісты, напамінаем, просім. Летась, праўда, знеслі адзін дом пасля падачы заявы законнага спадчынніка. Такая заява паступіла ў сельвыканкам, і пасля выкавання неабходных фармальнасцяў транспартам СВК разабралі лабудову на дрывы, участак ачысцілі і прывялі ў парадак.

Найлепшы спосаб ліквідаваць старыя, трухлявыя, непатрэбныя дамы — атрымаць заяву тых, хто мае на іх правы. Зараз і працуем у гэтым кірунку, вядзём перагаворы са спадчыннікамі.

Валерый ЛІС, старшыня Рухчанскага сельскага Савета дэпутатаў Столінскага раёна:

— На мой погляд, пасля прыняцця новага Указа, які прыйшоў на змену ранейшаму, становішча істотна не змянілася. Усё роўна працэдура прызнання дома нічыйным вельмі складаная. Перапіска са спадкаемцамі можа цягнуцца гадамі. Добра, калі сын ці ўнук былога гаспадары жыве ў Беларусі. А калі ў Расіі ці ва Украіне? Знайсці яго — ужо праблема. А не знайсці і прыняць рашэнне на свой страх і рызыка таксама пагражае сродкаў.

Тамара ВАБІШЧЭВІЧ, старшыня Валішчанскага сельскага Савета дэпутатаў Пінскага раёна:

— Я сказала б, нават не столькі Указ нам паспрыяў, колькі тое, што з гадамі мы набылі вопыт па вырашэнні пытання. За гэтыя гады я прыйшла да высновы, што адзінае для нас выйсце — правільная работа са спадчыннікамі. Мы іх просім-молім, угаворваем, але дабіваемся, каб яны самі разбіра-ліся са сваёй нерухомасцю. У нас за апошнія гады знесена некалькі дамоў, але гэта рабілі самі законныя спадчыннікі за свой кошт. У сельвыканкама на гэта проста няма сродкаў. Сёння дзень работы бульдозера каштуе сем мільёнаў. А дзе іх узяць? Ды і не адзін бульдозер патрэбен, каб знесці дом. Таму ўпор трэба рабіць на саміх гаспадароў нерухомаści. І калі б заканадаўства з часам скарэктавалі і бок павышэння адказнасці гаспадары альбо спадчынніка, то гэта пайшло б на карысць справе скарачэння колькасці пустых старых дамоў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Чакаюцца змены

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Карысць такіх прадпрыемстваў выдавочная, канстатвала Святлана Герасімовіч. А таму Рада па ўзаемадзейнасці органаў мясцовага самакіравання прапануе, каб грошы ў выглядзе падатку ад дзейнасці камунальна-унітарных прадпрыемстваў, якія паступаюць у раённыя бюджэты, накіроўваліся ў бюджэт сельскага Савета, прычым і працэс прадпрыемства — на вырашэнне мясцовых праблем.

Павучыцца ў мінчан

Святлана Герасімовіч прызналася, што спачатку насцарожана паставілася да абрання старшынёй Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў Васіля Панасюка. Ён прыйшоў з пасадзі дырэктара ТЭЦ. Здавалася, чысты гаспадарнік, а тут — сталічны Савет, складаныя задачы. Але літаральна з першых крокаў ён актыўна ўзяўся за новую справу, уважліва вывучыў досвед, напрацаваны яго папярэднікамі і павёў старшыню гасарвета, творча пераасэнсавыў здобыткі дэпутатаў, і цяпер актыўна развівае дзейнасць на ўсіх кірунках.

АДКРЫТЫЯ ДЛЯ КАНТАКТАЎ, або Рэгіянальная палітыка на міждзяржаўным узроўні

У Санкт-Пецярбургу адбылося пасяджэнне пастаяннай камісіі Міжпарламенцкай Асамблеі СНД па вывучэнні досведу дзяржаўнага будаўніцтва і мясцовага самакіравання. У рабоце камісіі ўдзельнічала старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні Святлана Герасімовіч. У Мінску яна правяла брыфінг па выніках сустрэчы парламентарыяў і экспертаў краін Садружнасці.

Святлана Герасімовіч, у прыватнасці, паведаміла пра абмеркаванне шэрагу законапраектаў у сферы мясцовага самакіравання, у тым ліку праектаў новых рэдакцый мадэльных законаў «Аб агульных прынцыпах арганізацыі мясцовага самакіравання», «Аб агульных прынцыпах арганізацыі мясцовых фінансаў», «Аб агульных прынцыпах і парадку надання органам мясцовага самакіравання асаблівых дзяржаўных паўнамоцтваў», «Аб статусе выбарнай асобы мясцовага самакіравання». Гэтыя дакументы былі дапрацаваны ў адпаведнасці з заўвагамі і прапановамі дэпутатаў парламентаў краін СНД. Было вырашана працягнуць работу над праектам мадэльнага закона «Аб асновах рэгіянальнай палітыкі», праектам канвенцыі аб міжрэгіянальным супрацоўніцтве дзяржаў — удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

Да пасяджэння камісіі было прымеркавана правядзенне міжнароднай канферэнцыі «Шляхі павышэння ролі рэгіянальных і мясцовых улад у сацыяльна-эканамічным развіцці дзяржаў Еўропы і СНД». Святлана Герасімовіч таксама расказала журналістам аб асноўных момантах работы канферэнцыі, падчас якой яна выступіла з дакладам на тэму «Досвед і перспектывы міжрэгіянальнага і прыгранічнага супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусі». І сапраўды, нашай краіне тут ёсць чым падзяліцца, пра што расказаць. Невыпадкова і на канферэнцыі, і ў яе кулуарах удзельнікі абмяркоўвалі беларускую практыку наладжвання міжрэгіянальнага супрацоўніцтва.

Амаль усе выступоўцы адзначалі насычанае супрацоўніцтва з рэгіёнамі Беларусі. Многія звярталі ўвагу на тое, што наша краіна адкрыта для кантактаў, што ў нас ёсць досвед, які пераймаецца іншымі, у развіцці сельскай гаспадаркі, у добраўпарадкаванні тэрыторыі і нават у гасцінасці, — з гонарам паведаміла старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі.

На канферэнцыі былі прыняты рэкамендацыі, якія ў значнай ступені датычыліся павышэння эфектыўнасці міжрэгіянальнага і прыгранічнага супрацоўніцтва краін-суседзяў. З гэтай нагоды, паводле слоў Святланы Герасімовіч, ішла размова аб неабходнасці стварэння ў глабальным свеце адзінага інфармацыйнага партала краін СНД.

У Санкт-Пецярбургу прагучала і прапанова правесці наступнае пасяджэнне камісіі ў Беларусі.

Леанід ТУГАРЫН.

Збіраюць ураджай у асноўным тэхнічна, але часта без дапамогі людзей не абыходзіцца. Таму шчыруюць на палетках не толькі мясцовыя, але і работнікі з біржы працы. За дзень тут можна зарабіць 80 тысяч беларускіх рублёў, ды яшчэ ўзяць з сабой кошык агародніны.

— Я заўсёды імкнуся ісці насустрэчу людзям, таму і вырашыў выдаваць яшчэ і натуральную алтату, — распавядае Ігар Пакуш. — Трэба бульбу — даём бульбу, трэба буракі — калі ласка!

— Нам і граюкі свае мець не трэба! — усміхаюцца жанчыны, што шпарка збіраюць вялікую сакавітую моркву.

Прыязджаюць «на гародніну» і пенсіянеры, і моладзь. Хаця маладыя — хутчэй выключэнне, чым правіла.

Гэта пацярджанае і ва ўпраўленні працы, занятасці і сацыяльнай абароне Маладзечанскага раёнага выканаўчага камітэта. Паводле слоў намесніка начальніка ўпраўлення па пытаннях занятасці Таццяны Мучынскай, для працаючых грамадзян гэта добрая дапамога і, напэўна, магчымасць нарыхтаваць агародніну на зіму. Праўда, некаторыя гаспадаркі даюць або толькі грошы, або толькі агародніну. Ігар Пакуш у гэтым выпадку — выключэнне. Ды і далейка не першы год ён дае магчымасць падрабіць жыхарам з Маладзечанскага раёна.

Марына БЕГУНКОВА. Фота аўтара.

Маладзечанскі раён.

«Людзі ўпэўнены: дэпутат павінен ім дапамагаць»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— Ці азначае гэта, што людзі разумеюць вашы паўнамоцтвы памылкова?

— Яны ідуць да мяне ў першую чаргу па паразуменне. З просьбамі, якія не заўсёды выкажаш чыноўніку, альбо калі зварот да чыноўнікаў не прынес пераможнага выніку. Напрыклад, просяць усталяваць парэнчы на лесвічным прапэце, прыбраць пад вокнамі стаянку аўтамабіляў або спартыўную пляцоўку, панаць будаўніцтва ЖБК, якое было сфарміравана яшчэ ў 2011 годзе. Некага хвалюе чысціня пітной вады і прадуктаў харчавання. Нядаўна удалося ліквідаваць стаяльную майстэрню ЖЭСа ў пад'ездзе жыллага дома. Кола пытанняў вельмі шырокае.

— Чым гэта кола павінна быць абмежавана ў ідэале?

— Напэўна, пытаннямі, якія варта было б унесці ў заканадаўчыя праекты і якія могуць падтурохнуць да заканадаўчай ініцыятывы... Але хацу падкрэсліць, што дэпутат любога ўзроўню павінен ведаць, што хвалюе яго выбаршчыкаў, якія недахопы ёсць у акрузе і якімі дасягненнямі рэгіён можа ганарыцца.

— Вы нікому не адмаўляеце?

— Не маю маральнага права скажаць чалавеку, што ён памыліўся, прыйшоўшы да мяне. Той жа жанчыне, сын якой страціў працу, нельга адмовіць. У размове з ёй я зразумела, што сын яе сам актыўна не займаецца пошукам працы, нават не ведае, што яго маці пайшла па дапамогу. Безумоўна, буду займацца і гэтым пытаннем таксама, але ж

трэба, каб і сын жанчыны сам хацеў выправіць сітуацыю.

— Скажыце, а тое, што чатыром сем'ям, дом якіх зносіць, прапануюць адну кватэру, няхай і вялікую па плошчы, не з'яўляецца нагодай задумацца пра тым, у жытцёвым заканадаўстве?

— Сапраўды, хочацца пагадзіцца. Але я пакуль не гатова адказаць на ваша пытанне адназначна, бо не да канца вывучыла праблему. Згодна, што цяжка пасля ідуць адну кватэру трох непаўналетніх дзяцей з трох розных сем'яў і 80-гадовага чалавека з захворваннем апорна-рухальнага апарату. Буду працаваць над гэтым пытаннем.

— У мяне складаецца ўражанне, што вы самі — дэпутат Палаты прадстаўнікоў — ходзіце па кабінетах чыноўнікаў, як просты чалавек. Адна толькі розніца, што вы маеце асабістыя кантакты з тымі, хто ў гэтых кабінетах сядзіць.

— Не зусім так. Вывучышы гэтую праблему на месцы, адначасова вывучаю і нарматывую базу, і правапрымяняльную практыку. Так, на першым этапе дзеянні любога дэпутата Парламенту мала адрозніваюцца ад дзеянняў выбаршчыкаў, але на наступным парламентары ўжо павінны абараняць іх інтарэсы ў найвышэйшым заканадаўчым органе краіны, працягваючы над законапраектамі. Чатыром сем'ям карыстацца адной кухай, нават калі яна 30 кв.м — не вырашэнне жыллёвай праблемы. У адрозненне ад чыноўнікаў, я абараняю інтарэсы людзей, а не нейкага ведамства. Менавіта таму мяне і

выбіралі людзі, а не прызначалі начальнікі.

— Наколькі часта вы сутыкаецеся са спажывецкімі настроямі пры прыёме грамадзян?

— На жаль, вельмі часта. Мяне здзіўляе, калі людзі, напрыклад, лічаць, што догляд іх уласнага двара і пад'езда — абавязок толькі ЖЭСаў. Супрацоўнікі ЖЭСаў не паспяваюць зафарбоўваць малюнкi на сценах пад'ездаў і ліфтаў, збіраць рэкламныя лістоўкі на падлозе ля паштовых скрынь... Але хто малое гэтыя графіцы? Хто кідае паперкі? Людзі ідуць да дэпутата з просьбай навесяці парадак у пад'ездзе, у той час як самі могуць гэта зрабіць.

— Раскажыце пра спецыфіку вашай выбарчай акругі.

— У Чкалаўскай выбарчай акрузе №96 няма буйных прамысловых прадпрыемстваў, але знаходзіцца 10 сярэдніх школ і дзве ВНУ — Універсітэт культуры і Акадэмія кіравання. Адна з вострых праблем — сітуацыя са спартыўнымі збудаваннямі. У акрузе ёсць цудоўная спартыўная пляцоўка для міні-футбола са штучным пакрыццём. Яна знаходзіцца побач з жылым домам, і адзін з жыхароў гэтага дома неаднаразова звяртаўся са скаргамі ў розныя інстанцыі накітаў таго, што яму вельмі перашкаджаюць крыкі дзяцей падчас гульні. Давялося шукаць кампраміс, і цяпер дзеці пасля 21 гадзіны на гэты стадыён не прыходзяць, але ж удзень маюць магчымасць займацца спортам.

Акруга вельмі неаднародная. Ёсць у ёй мікрараён, дзе пражывае шмат аматараў вышукі, непрацоўчы. Як і многія дэпутаты, я ўзна-

чалываю Савет грамадскага пункта аховы правапарадку, у які ўваходзяць таксама прадстаўнікі ўсіх школ раёна. Мяне вельмі турбуе тое, што апошнім часам павялічылася колькасць наркаманаў і таксікаманаў сярод моладзі. Гэтая праблема вышодзіць на першы план, і трэба прымаць неадкладныя захады на дзяржаўным узроўні для яе вырашэння.

Цяпер абмяркоўваецца магчымасць увядзення абследавання навучэнцаў на прадмет спажывання наркатычных рэчываў пры згодзе бацькоў і ўдакладненні многіх абстаўінаў. Бо мы разумеем, што нават выхаванне дзіцяці ў добрай сям'і не выключае для яго магчымасці трапіць у наркатычную пастку. На адной з гарадскіх нарад намеснік начальніка раённага ўпраўлення ўнутраных спраў паведаміў, што мае факты пра тое, што ў кожнай навучальнай установе Мінска сёння ёсць вучні, якія распаўсюджваюць наркатыкі. Гэта вызывае сур'ёзную занепакоенасць за лёс нашай моладзі.

Сёння ў Палаце прадстаўнікоў ідзе праца над вельмі сур'ёзнымі дакументамі, які датычыцца ўзмацнення крмінальнага заканадаўства. Дэпутаты выказваюць вельмі слушныя заўвагі. Напрыклад, Зінаіда Міхайлаўна Мандроўская лічыць неабходным узмацніць крмінальнае адказнасць асоб, якія распаўсюджваюць наркатыкі ў навуцальных установах, трымаючы наркатыкі.

— Наколькі ў вырашэнні праблем акругі вам дапамагае мясцова выканаўчая ўлада?

— Безумоўна, без дапамогі вы-

«ПРОСИМ, МОЛИМ, УГАВОРВАЕМ...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Святлана ХАНАВЕЦ, старшыня Мокраўскага сельскага Савета дэпутатаў Пружанскага раёна:

— І па першым, і па другім Указах працэдура прызначэння дамоў вартым зносу вельмі складаная і доўгая. Неабходна даваць аб'явы ў газету, прымаць адпаведныя рашэнні, рыхтаваць дакументы ў суд. Але як бы ні было цяжка, гэтай работай займаемся. За апошнія два гады сельвыканкам перадаў мясцовай гаспадарцы 6 гектараў зямлі, якая вызвалілася пасля зносу пабудовы і прывядзення ў парадак участкаў. Вядома, гэта работа была праведзена за кошт гаспадаркі, бо ў сельскай уладзе няма столькі сродкаў. Сёння ў рэгістр уключана 11 дамоў, якімі будзем займацца, правільнай скажаць, якімі пачалі займацца. Паступілі першыя аб'явы ў газету, далей возьмемся за адпаведныя працэдурны. Наогул працэс вельмі складаны, нават калі ёсць заява ад спадчынніка, патрэбна рашэнне суда.

А іншым кіраўніц сельсавета прымае рашэнне на свой страх і рызыку. У нас ёсць два дамы, на якія быццам бы і не прэтэндуюць сваякі, але... Адзін стаіць

наогул насупраць сельсавета. Нам даводзіцца там пастаянна прыбіраць, каб яго выгляд не псаваў карціну цэнтру аграгарадка. Спадчыннік знаходзіцца ў Прыбалтыцы і ніяк не вырашае лёс свайго нерухомасці. Другі дом, даволі старонкі, стаіць наводдаль, яго гаспадар жыве ў Маскве. Паспрабуем знясі яго! Дзе гарантыя, што не прыедзе масквіч і не заявіць, што ў яго быў маёнтка? А намагаюцца па падтрыманні свайго дома ў парадку ён не лічыць патрэбным прыкладваць. Так што праблем і цяжкасцяў на гэтым шляху таксама хапае.

□□□
Работа па скарачэнні колькасці нічыяных і старых дамоў у вёсках вельмі складаная і працаёмкая. У працэсе ўзнікае шмат нюансаў, якія нідзе і не прадугледжаны. Так, напрыклад, у аддаленых ад гарадоў вёсках ёсць выпадкі, калі людзі дамаўляюцца адзін з адным і прадаюць дамы, на якія не афармляюць ніякіх дакументаў. Проста перадаюць адзін аднаму грошы, новы гаспадар засяляецца ў хату і жыве, хоць фармальна не мае на гэты ніякіх правоў. Ёсць выпадкі, калі гаспадар зносіць пабудову, а ў адпаведных службах дом лічыцца існуючым. Узнікае проціма іншых праблем і ў выпадку прызначэння

жылля нічыяным. Адзін са старшын выканкамаў расказваў, як сельсавет правёў усе няпростыя фармальнасці, потым былі выраблены дакументы: тэхпашпарт, паперы на зямельны ўчастак, а калі дом прадаў, з'явіўся спадчыннік і, паводле заканадаўства, яму былі пералічаны грошы, акрамя выдаткаў на дакументацыю. Такое ўражанне, што спадчыннік чакаў, пакуль сельсавет усё зробіць, каб з'явіцца на гатовае. І нельга не пагадзіцца з тымі старшынёй сельсаветаў, якія лічаць, што заканадаўства павінна больш заахвочваць гаспадароў своечасова займацца нерухомасцю. Згадзіцца, што выпадак, калі спадкаемца не з'яўляўся 20 гадоў, не ўкладваў ні капейкі ва ўтрыманне дома і ўчастка, ненармальны.

...Адна са старшын сельсавета расказала нядаўні выпадак. Малады мінчанін прыехаў у дзедзюскую сядзібу, якая шмат гадоў пустуе, сфатаграфавалі гэты «джунглі» і размясціў здымак у інтэрнэце са з'едлівым каментарыем наконтакта, як дрэнна клопоціцца мясцовая ўлада пра сельскі жыллёвы фонд. Гэта, безумоўна, лягчы, чым папрацаваць некалькі выхадных і прывесці падворак у парадак, як належыць гаспадару.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ПРАВИЛЫ ПАРКОЎКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Прыязджаем каля вышэйзгаданай крамы «Мока». Зноў, як і ўчора, шасціметровы ўчастак асфальту для інвалідаў заняты «пабочнымі» машынамі, адзін «джып» нават стаў пярэднімі коламі на газон. Дарэчы, нават калі інваліду і ўсімкнецца ўдача трапіць на вольнае месца, то далей — праблемы. Прыпаркаваў машыну, выйшаў, а там — бардзюр. Калі чалавек можа рухацца самастойна, з дапамогай мыліцы, то ён яшчэ змога гэты бардзюр пераадолець. А што рабіць інваліду-калясачніку? Прасіць людзей, каб дапамаглі? А далей... Пад'ехаў на калысцы да ўваходу ў краму, а там... прыступак шмат, а пандуса няма.

— Гэтыя пытанні ўжо ставіліся перад кіраўніцтвам гандлёвага прадпрыемства, нам гарантавалі, што зробіць належныя ўмовы для інвалідаў. А забаранілі б яму гандляваць — за тыдзень усё выправілі б, — лічыць Васіль Лукашэвіч.

Некаторыя гандлёвыя структуры ўвогуле не абцяжарваюць сябе будаўніцтвам паркоўкаў для кліентаў з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі або робяць іх далёка ад уваходу. Пад'язджаем, напрыклад, да гіпермаркета «Еўраопт» калі запарка. Ён адкрыўся нядаўна, калі патрабаванні па стварэнні безбар'ернага асяроддзя, у адрозненне ад ранейшых часоў, павінны былі ўжо стаць нормай. А што бачым? Паркоўка для інвалідаў з адпаведным знакам калі ўваходу ў краму адсутнічае і сёння, хоць і звяртаўся па гэтым пытанні Васіль Лукашэвіч да кіраўніцтва гандлёвага прадпрыемства.

Зрэшты, гандлёвыя патрэбы пры ўсёй іх надзённасці усё ж, пэўна, саступаюць па важнасці медыцынскаму абслугоўванню. Накіроўваемся да 5-й паліклінікі, дзе на паркоўцы адпаведны знак гарантуе наяўнасць 9 метраў для інвалідаў. А на справе? Месцы для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі працягваюць займаць усе, каму толькі хочацца. Прыехаў інвалід — спыніцца няма дзе. І гэта ўжо не выпадак — сістэма. Аналагічную сітуацыю бачым і калі стаматалагічнай паліклінікі на вуліцы Горкага.

Больш за тое, знакі, устаноўленыя ў інтарэсах інвалідаў, пачалі... знікаць. Як гэта здарылася на паркоўках каля ўваходу ў паліклініку абласной клінічнай бальніцы і на плошчы каля гарвыканкама.

...Адзін з кіроўцаў на пытанне, чаму зняў паркоўчанае месца для інваліда, адказаў: «А дзе ж тая інваліды?» Да ведама: у Гродне на сённяшні дзень іх больш за 14 тысяч, прычым колькасць людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі працягвае павялічвацца. Некаторыя самі за рулём, іншыя перавозяць сваякі і знаёмых. І кожны з іх мае права не на нейкі прывілеі, а на натуральныя для цывілізаванага грамадства роўныя магчымасці з іншымі людзьмі. І пра гэта павінен думаць кожны, бо ўсе мы пад Богам ходзім...

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15 ад 17 лютага 2009 года выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусі.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, рэдакцыя навадзёцкага ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
Адказная за выпуск КАРПЕНКА Н.У.

Грамадскі савет: ГЕРАСІМОВІЧ С.М., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; АСКЕРКА Ю.В., адказны сакратар Савета па ўзаемадзейнасці органаў мясцовага самакіравання пры Саўеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі;

АЦЯСАЎ А.Я., старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў; НАВУМЕНКА А.В., старшыня Нараўлянскага раённага Савета дэпутатаў; СУШЧАНКА М.Л., старшыня Глушанскага пасялковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.
АДРАС РЕДАКЦЫІ: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН: 292 44 12; e-mail: info@zvzyazda.minsk.by
Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларусь Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79.
Тыраж 23.185. Нумар падпісаны ў 19.30 5 лістапада 2013 года.

Здымная кватэра для ўласніка — не толькі дадатковы даход…

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Да вызначанага ў дагаворы найму тэрміну фактычнага прадастаўлення жыллага памяшкання ўнаём фзічнага асоба абавязана зарэгістраваць такі дагавор у мясцовым выканаўчым і распарадчым органе або ў арганізацыі, якая ажыццяўляе эксплуатацыю жыллёвага фонду і (або) якая прадстаўляе жыллёва-камунальныя паслугі.

Дагавор найму (паднаму) жыллага памяшкання лічыцца заключаным з даты яго рэгістрацыі ў вышэйзгаданых органах і арганізацыях. Потым кватэрсдазчык павінен самастойна падлічыць і свочасова і ў поўным аб’ёме аплаціць падаходны падатак у фіксаваных сумах. Стаўкі такога падатку ў адносінах да даходаў, атрыманыя фізічнымі асобамі ад здачы жылых памяшканняў, вызначаюцца абласнымі і Мінскім гарадскім Саветамі дэпутатаў.

Такім чынам, у розных гарадах і населеных пунктах стаўкі падаходнага падатку ў фіксаваных сумах аднозрніваецца. Напрыклад, у сталіцы памер ставак падатку за 2013 год вызначаны рашэннем Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў № 291 «Аб устаануленні памераў ставак падаходнага падатку з фізічных асоб у фіксаваных сумах» у залежнасці ад размяшчэння жылга памяшкання па эканоміка-планіровачных зонах. Сёлета вызначана, што ў першай эканоміка-планіровачнай зоне стаўка складае 135 тысяч рублёў, у другой — 110 тысяч, у трэцяй, чацвёртай, пятай — 95 тысяч рублёў. Варта адзначыць, што прыведзеныя стаўкі падаходнага падатку вызначаюцца не за цэлую кватэру ці дом, а за кожны пакой у кватэры (доме).

Выкарыстанне замежнай валюты паміж фізічнымі асобамі ў разліках на дагаворах найму жыллага памяшкання забаронена нормамі валютнага заканадаўства.

Азнаёміцца са стаўкамі падаходнага падатку ў фіксаваных сумах можна на афіцыйным сайце МПЗ **nalog.gov.by** ў раздзеле «падаткаабкладанне плацельшчыкаў/фізічных асоб», у падатковым органе, а таксама патэлефанаваўшы ў кантакт-цэнтр па тэлефоне **229-79-79**.

Калі і як плаціць падаходны падатак

Заканадаўствам прадугледжана два спосабы вылічэння і аплаты падаходнага падатку ў фіксаваных сумах. Грамадзянін самастойна вызначае спосаб аплаты такога падаходнага падатку. Магчыма заплаціць аднойчы за ўвесь календарны год ці аплачваць такі падатак штомесячна.

У першым выпадку гадавы плацеж уносіцца не паазней за працоўны дзень, які ідзе за вызначаным у дагаворы тэрмінам фактычнага прадастаўлення ўнаём жыллага памяшкання. Аплата падаходнага падатку за кожны наступны календарны год праводзіцца не паазней за першы дзень года, за які ажыццяўляецца аплата падатку.

У другім выпадку падаходны падатак аплачваецца не паазней за працоўны дзень, які ідзе за устаноўленым у дагаворы тэрмінам фактычнага прадастаўлення ўнаём жыллага памяшкання, а ў далейшым — штомесяц, не паазней за першы дзень месяца, за які ажыццяўляецца аплата падатку. Пры атрыманні даходаў не з першага дня месяца, а таксама ў выпадку спынення атрымання даходаў на працягу месяца, падлік сум падатку за гэты месяц ажыццяўляецца прапарцыянальна колькасці дзён здачы ўнаём жыллага памяшкання.

■ Пункт гледжання

ДЗЕ ЗНАЙСЦІ ПРАЦУ ЧАЛАВЕКУ З АБМЕЖАВАННЯМІ

У людзей з інваліднасцю не проста сваё жыццё. Гэта жыццё ў іншым вымярэнні. Выходзячы ў знешні свет, чалавек з абмежаванымі магчымасцямі вымушаны адаптавацца да нормаў і правілаў нашай рэальнасці, якая зусім не прыстасавана для яго. Прадпрыемствы, які правіла, не зацікаўлены ў прыёме такіх людзей на працу. Для іх гэта дадатковыя выдаткі на арганізацыю спецыяльных месцаў. І ў цэлым гэтыя работнікі патрабуюць павышанай увагі. Як выйсце, у свеце з’явіліся спецыяльныя працоўныя майстэрні для людзей з абмежаваннямі. Сёння разглядаецца магчымасць іх з’яўлення і ў нашай краіне. Але ў апошні час пачаліся спрэчкі: ці неабходны такія майстэрні? Можа, людзей з інваліднасцю ўсё ж трэба ўключачь у звычайнае жыццё, у звычайныя працоўныя калектывы, а не ладзіць для іх свайго роду рэзервацыі? Карэспандэнт «Звязды» даведзлася, як на гэтае пытанне глядзяць у Германіі і ў нас, у Беларусі.

«Людзі з абмежаваннямі — гэта перш за ўсё людзі, а не інваліды, якія да таго ж з’яўляюцца людзьмі»

Калі такія майстэрні ў Германіі толькі ствараліся, лічылася, што для такіх людзей гэта не толькі рэабілітацыя, але і новая професія, якой можна зарабляць на жыццё. Дадатковай задачай было даламагчы людзям з інваліднасцю не адчуваць сябе адзінокамі, даць ім магчымасць мець стасункі паміж сабой. Для многіх сем’яў такія майстэрні аказаліся добрай альтэрнатывай пусто-му праседжанню дарослых людзей дома.

Але вось што кажа дэпутат Бундэстага ФРГ, член праўлення Усеагульнай асацыяцыі інвалідаў Германіі доктар Ілья ЗАЙФЕРТ:

— Чым больш праходзіць часу, тым менш я думаю пра тое, што людзей з абмежаванымі магчымасцямі

Спецыялісты падатковай інспекцыі нагадваюць, што ўласнік павінен падлічыць агульную суму даходу, якую ён атрымаў ад здачы жыллага памяшкання ўнаём. Да гэтага пункта нашага алгарытму трэба ставіцца даволі сур’ёзна, бо… Пры атрыманні ў падатковым перыядзе (з 1 студзеня па 31 снежня 2013 года) даходаў ад здачы ўнаём жыллага памяшкання ў памеры больш за 33,1 млн рублёў у падатковы орган неабходна падаць падатковую дэкларацыю (разлік) па падаходным падатку з фізічных асоб (далей — падатковая дэкларацыя). У гэтым выпадку названыя даходы абкладаюцца падаходным падаткам па стаўцы ў памеры 12%.

Пры гэтым падаходны падатак у фіксаваных сумах, што быў вылічаны на працягу года, залічваецца ў кошт выплаты падаходнага падатку, падлічанага, зыходзячы з падатковай дэкларацыі. Падатковая дэкларацыя за 2013 год падаецца ў падатковую інспекцыю па месцы жыхарства не паазней за 1 сакавіка 2014 года, астатняя сума падатку далачваецца не паазней за 15 мая 2014 года.

Запішы аплачаныя сумы падаходнага падатку, вылічаныя, зыходзячы з падатковых дэкларацый, падлягаюць залічнаму або вяртанню плацельшчыкам. Варта нагадаць, што законным плацельшчым сродкам, абавязковым да прыёму на ўсёй тэрыторыі Беларусі, з’яўляецца беларускі рубель. Выкарыстанне замежнай валюты паміж фізічнымі асобамі ў разліках па дагаворах найму жыллага памяшкання забаронена нормамі валютнага заканадаўства. Выдача Нацыянальным банкам асобнага дазволу на выкарыстанне замежнай валюты на тэрыторыі Беларусі паміж фізічнымі асобамі заканадаўствам не прадугледжана. Таму разлік, пра якія ідзе гаворка, неабходна ажыццяўляць выключна ў беларускіх рублях.

Ці ёсць ільготы пры падаткаабкладанні даходаў, што абкладаюцца па фіксаваных стаўках?

Права на льготы ў дачыненні да даходаў, што абкладаюцца падаходным падаткам у фіксаваных сумах, маюць толькі плацельшчыкі, якія атрымліваюць даходы ад здачы ўнаём (паднаём) жылых памяшканняў маладым спецыялістам, маладым рабочым (служачым). Для мэт падаткаабкладання да маладых спецыялістаў, маладых рабочых (служачых) адносяцца выпускнікі, якім месяца працы (службы) прадастаўлена шлямкам размеркавання; выпускнікі, накіраваныя на

Варта адзначыць, што прыведзеныя стаўкі падаходнага падатку вызначаюцца не за цэлую кватэру ці дом, а за кожны пакой у кватэры (доме).

працу (службу) у адпаведнасці з дагаворам аб падрыхтоўцы навуковага работніка вышэйшай кваліфікацыі за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, дагаворам аб мэтавай падрыхтоўцы спецыяліста (рабочага, служачага). Ільгота прадастаўляецца ў выглядзе поўнага вывазлення ад аплаты падаходнага падатку на працягу вызначаных заканадаўствам тэрмінаў абавязковай работы (службы) па размеркаванні маладых спецыялістаў, маладых рабочых (служачых).

Такая льгота прадастаўляецца плацельшчыку на падставе пасведчання аб накіраванні на працу ў працоўнага дагавора, заключанага паміж маладым спецыялістам і наймальнікам.

Нявыплата або няпоўная выплата індывідуальным прадпрымальнікам або фізічнай

Калі кантрольнымі органамі будзе выяўлены факт здачы жыллага памяшкання на суткі такім ўласнікам, які не зарэгістраваны ў якасці індывідуальнага прадпрымальніка, то ён можа быць прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу ў памеры да ста базавых велічынь з канфіскацыяй прадметаў адміністрацыйнага правапарушэння (кватэры) або без канфіскацыі.

асобай сумы падатку цягне накладанне штрафу. Штраф з’яўляецца разліковым велічынёй. У прыватнасці, індывідуальнаму прадпрымальніку можа быць прад’яўлены штраф у памеры 20% ад нявыплачанай сумы падатку, але не менш за дзве базавыя велічыні, або 260 тысяч рублёў. Фізічнай асобе, якая не выплаціла ці не цалкам выплаціла падатак у памеры, які перавышае адну базавую велічыню, можа быць прад’яўлены штраф у памеры 15% ад нявыплачанай сумы падатку, але не менш за палову базавай велічыні, або 65 тысяч рублёў. Калі кантрольнымі органамі будзе выяўлены факт здачы жылга памяшкання на суткі такім ўласнікам, які не зарэгістраваны ў якасці індывідуальнага прадпрымальніка, то ён можа быць прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу ў памеры да ста базавых велічынь з канфіскацыяй прадметаў адміністрацыйнага правапарушэння (кватэры) або без канфіскацыі.

Яшчэ раз нагадаю, што падатковыя органы пастаянна кантралююць паўнату і своечасовасць аплаты падаткаў у бюджэт грамадзянамі, якія здаюць жыллё ўнаём. На жаль, далёка не ўсе яны выконваюць падатковае заканадаўства, і факты ўхілення ад выплаты падаткаў, вядома, ёсць. Пры выяўленні такіх фактаў парушальнікі прыцягваюцца да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу. Акрамя таго, за ўвесь перыяд здачы жылля ўнаём ім прад’яўляецца да выплаты падатак і пеня. Спецыялістам падлічана, што за мінулы год па краіне было выяўлена 2027 плацельшчыкаў (фізічных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў), якія дапусцілі парушэнні падатковага заканадаўства, ад якіх дадаткова паступіла ў бюджэт 611,1 млн рублёў. Сёлета спецыяльнымі службамі падатковай галіны выяўлена ўжо 426 такіх парушальнікаў, якім прад’яўлена да выплаты ў бюджэт 132,7 млн рублёў падаткаў і штрафаў.

Слушная парада

На практыцы грамадзяне самастойна падлічваюць і выплачваюць падаходны падатак у фіксаваных сумах. Аднак калі ў плацельшчыка ўзнікнуць складанасці па выкананні названага алгарытму, варта свочасова звярнуцца ў падатковую інспекцыю па месцы жыхарства па кансультацыю. Спецыялісты падатковага органа дапамогуць падлічыць суму падаходнага падатку, растлумачаць парадак і тэрміны аплаты, а таксама нагадаюць банкаўскія рэжыміты, якія неабходно ведаць для пералічэння падаходнага падатку ў бюджэт.

Чакаем вашых пытанняў пра карыстанне гражыма і ўсё, што з гэтым звязана. Вы можаце звяртацца на электронны адрас газеты info@zvuzda.minsk.by з пазнакай «фінансавы выдатнік**» ці па тэлефоне 8 017 292 38 02.**

Сяргей КУРКАЧ.

ДЗВЮМА-ТРЫМА ПАСЛУГАМІ ТУРЫСТА ЎЖО НЕ ПРЫВАБІШ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Наступная сядзіба, у якую мы завіталі, знаходзіцца ў Пухавіцкім раёне і называецца «Зарачаны». Гаспадару Андрэю Ніжніку дапамагае яе ўтрымліваць уся сям’я — жонка і дарослыя дзеці. Зарачанскі маёнтак аформлены ў беларускім стылі, пасярод вялікай залы, дзе з рانیцы накрытыя спецыялыя сталы (увечары тут будзе вячэлле), стаіць печка, па сценях — народныя строі. На падворку — агарод, сажалка і нават сенавалы. Але разам з традыцыямі прыжыліся тут і сучасныя тэхналогіі: на некаторых пабудовах ужо ўсталяваны сонечныя батэры. Усмешлівыя і гасцінныя гаспадары прызнаюцца, што заўжды марылі жыць за горадам, на сваёй зямлі, і змаглі ажыццявіць сваю мару, якая да таго ж прыносіць ім даход.

А вось гаспадыня сядзібы «Глівінская» Барысаўскага раёна Юлія Бяляева ўпоўнена, што зарабляць аграэкатурызмам немагчыма. Гэта хутчэй хобі, у якое пастаянна трэба ўкладваць грошы. Зрэшты, Юлія не засяроджваецца на цяжкасцях, а запрашае нас паглядзець на адметнасць свайго маёнтка: фітабочку, ці кедровую бочку, як многія яе ведаюць. Пры дапамозе пары з зёлкамі ці аромалямі яна дапамагае расслабіцца, умацаваць здароўе і нават скінучь лішнюю вагу.

Барысаўскі раён парадаваў яшчэ адным аграэкатурыстычным комплексам — клубам-сядзібай «Бівак». Гаспадару Сяргею Тоўсціка на месцы не аказалася, таму экскурсію па сядзібе — былым дзіцячым летніку — праводзіла яго жонка ў кампаніі вялізнага і разумнага сабакі Акфы. Жанчына падкрэслівае, што месца гэта — не для шумных і разгульных кампаній, а для культурнага сямейнага адпачынку. Унікальнасць комплексу ў тым, што ён прысвечаны напалеонаўскай эпозе. Тут створаная экспазіцыя, якая змяшчае прадметы тых часоў, лядзяцца тэматычныя касцюмаваныя вечарыны з удзелам гусараў і паненак. Апроч лазні, міні-гатэля, рэстарана гаспадары прапануюць гасцям конныя прагулкі і экскурсіі па Барысаўшчыне.

РЫНКІ ПРАВЕРАЦЬ НА ЯКАСЦЬ ТАВАРАЎ

З першых дзён лістапада Дзяржстандарт сумесна з іншымі нагляднымі органамі пачынае маніторынг выканання патрабаванняў аб пацярджэнні бяспекі і якасці тавараў лёгкай прамысловасці пры іх рэалізацыі ў рознічных гандлёвых аб’ектах і на рынках.

Патрабаванні і правілы доступу гэтай прадукцыі на рынак краін Мыйтнага саюза, у тым ліку Беларусі, вызначаны ў тэхнічным адпаведным рэгламенце Мыйтнага саюза, які ўступіў у сілу з 1 ліпеня 2012 года. Прэс-служба Дзяржстандарту удакладняе, што дзеянне раней выдадзеных сертыфікатаў і прынятых дэкларацый на прадукцыю гэтай групы захоўваецца да 1 ліпеня 2014 года.

АД ЛАЗНІ ДА… САМАЛЁТА

«У цэлым па краіне аграэка-турызм развіваецца, — лічыць галоўны эканаміст аддзела кліментага менеджменту ўпраўлення карпаратыўнага бізнесу ААТ «Белаграпрамбанк» Вячаслаў Горбач. — Сядзібы бываюць вельмі розныя: ад простай сялянскай ў хаты да цэлых комплексаў. Ёсць тэматычныя сядзібы, ёсць скіраваныя на беларускую культуру. Усё залежыць ад гаспадара».

Гаспадары прызнаюцца, што заўжды марылі жыць за горадам, на сваёй зямлі, і змаглі ажыццявіць сваю мару, якая да таго ж прыносіць ім даход.

Па словах Вячаслава Горбача, гаспадары аграсядзіб падаткамі за сваю дзейнасць не абкладаюцца. Адзінае, што яны мусяць заплаціць — адну базавую велічыню за год. Акрамя гэтага, яны павінны ў канцы года прыносіць у падатковую дагавору, заключаныя з кліентамі, а таксама запаняць спецыяльную форму, у якой указваецца, колькі яны прынялі турыстаў, колькі з

цікавыя праграмы, арганізуюць спартыўны адпачынак, адраджаюць беларускія традыцыйныя рамесныя, святы. Ды і наведнікі аграэкасядзіб цяпер усё часцей замест «традыцыйных» шашлыкоў-гарэлки-лазні выбіраюць актыўныя спосабы баўлення часу. Як вынік — сёння ў беларускіх сядзібах можна сплывацца на плятах, пакацацца на конях і нават палятаць на самалёце.

Кошты на адпачынак у беларускай глыбіні розныя — у залежнасці ад рэгіёна і паслуг, якія прадастаўляюцца. Можна заплаціць 10 долараў з чалавека за суткі, а можна і 140. Але нястачы кліентуа гаспадары аграэкасядзіб не адчуваюць і часам нават накіроўваюць іх да канкурэнтаў, калі няма. Галоўным яго складнікам вызначаюць дом за рысай горада, прысядзібны ўчастак з мінімальнай гаспадаркай (ёй можа быць сад ці агарод, свойская жывёла) і прапанова паслуг, а ўсё астатняе ўжо залежыць ад фантазіі гаспадару. І некаторыя, карыстаючыся такім «рэгламентам», проста здаюць жылло ўнаём і прапановуюць гасцям, напрыклад, лазню і, магчыма, харчаванне. Праўда, двюма-трыма паслугамі турыста ўжо не прывабіш. Таму многія распрацоўваюць

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
Фота аўтара.
Мінская вобласць.

абарачэння прадукцыі на рынку дзяржаў — членаў МС; указанне звестак аб сертыфікацыі або дэкларацыі ў суправаджальнай дакументацыі.

Для індывідуальных прадпрымальнікаў — плацельшчыкаў адзінага падатку ў меснай пастанове чатырох органаў дзяржкіравання прадугледжаны да 1 ліпеня 2014 года спрочынены парадак пацярджэння адпаведнасці прадукцыі лёгкай прамысловасці патрабаванням ТР МС.

Такое рашэнне было прынята з улікам зааваняння дзеяння да вызначанага тэрміну ў краінах — членах Мыйтнага саюза раней выдадзеных на прадукцыю гэтай групы сертыфікатаў і дэкларацый.

Сяргей КУРКАЧ.

«Такія майстэрні нам патрэбны»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **намеснік старшын Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Ірына ДУДКА:**

— У Мінску пры кожным тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва маюцца сацыяльна-рэабілітацыйныя працоўныя майстэрні. Чыста працоўных майстэрняў пакуль няма. Але ў далейшым мы будзем іх ствараць.

«**Такія майстэрні нам патрэбны**»

Пункт гледжання беларускіх спецыялістаў па гэтым пытанні нам выказала **на**

Юбілей 30-кі

Адно з самых славетных злучэнняў Узброеных Сіл СССР — 30-я гвардзейская Іркуцка-Пінская дывізія, якая з 1991 года дыслацыравалася ў Мар'іні Горцы, — на дзень адзначыць сваё 95-годдзе. Ніводная з дывізіі Савецкай Арміі не мела столькі ўзнагарод і тытулаў, як гэтая.

Пасля распаду Савецкага Саюза 30-я Іркуцка-Пінская была пераўтворана ў мотастралковую брыгаду Беларускай арміі, затым — у базу для

захоўвання ваеннай тэхнікі. Потым яна ўвогуле перастала існаваць.

У суботу, 9 лістапада, на пухавіцкай зямлі будзе адзначацца юбілей праслаўленага злучэння. Далучайцеся да цікавых гісторый і ўспамінаў ветэранаў дывізіі суботняй раніцай а дзсятай гадзіне каля мясцовага ваенкамаста. А нашы чытачы пра лёс унікальнага злучэння змогуць даведацца ў бліжэйшы час са старонка «Звязды».

■ Падгляджана з жыцця

ВАНДРОўКА ПА «КУЗНІ ГЕНІЯЙ»,

або Адзін дзень побач з сувораўцам

Яны заўжды вылучаліся. Сімпатычныя, з армейскай выпраўкай хлопцы ў прыгожай чорнай форме з чырвонымі пагонамі і белымі папругамі. Яны заўсёды былі на галаву вышэйшымі за звычайных школьнікаў. Высокі інтэлект, добрая фізічная падрыхтоўка, дысцыпліна... Яшчэ Кацярына ІІ называла кадэтаў «расаднікам вялікіх людзей», а нехта, не менш славетны, казаў пра сувораўскае вучылішча як пра «кузню геніяў». Відаць, не памыліўся. Сярод сувораўцаў — вядомыя военачальнікі, выдатныя спартсмены і грамадскія дзеячы.

З таго часу амаль нічога не змянілася. Сённяшняя сувораўцы — эліта моладзі, гонар узброеных сіл. Ім зайздросцяць, імі ганарыцца, іх ставяць у прыклад. Як жывуць і вучацца тыя, для каго абарона Радзімы не толькі прафесія, даведаліся карэспандэнты «Звязды», правёўшы адзін дзень у сувораўскім вучылішчы.

А зараз пазнаёміся!

Паўла Вацанку — 15 гадоў. Ён вучыцца на 9 курсе, калі судзіцца са школай — у 9 класе. Нарадзіўся ў Новадубаві, у невялічкім гарадку, што на Віцебшчыне, у сям'і будаўніка і супрацоўніка гідразлектрастанцыі. Як бацьчы, ваеннай дынастыі тут і не пахне.

— Не зусім! — удакладняе Павел: — У мяне дзядуля быў вайскоўцам. Яшчэ да вайны. Удзельнічаў у Вялікай Айчыннай, вярнуўся.

Помніцца, раней у сувораўскае вучылішча паступалі ў асноўным дзеці ваеннаслужачых. Сёння разам з прадаўжальнікамі ваенных дынастый армейскую навуку спадзяюцца дзеці са звычайных сем'яў, якіх таксама прываблівае рамантычна вайсковая служба. Сярод сённяшніх сувораўцаў — і дзеці-сіроты, падлеткі, якія засталіся без апекі бацькоў. Каб застацца ў вучылішчы, на спытах ім дастаткова атрымаць станоўчую адзнаку. А вось дзеці вайскоўцаў, якія загінулі пры выкананні службовых абавязкаў, трапляюць сюды ўвогуле без экзаменаў.

Лёс Паўла быў вырашаны ў Дзень Незалежнасці.

У 2006 годзе, пасля наведвання Мінскага сувораўскага ваеннага вучылішча кіраўніком дзяржавы, было прынята рашэнне аб стварэнні спецыялізаваных спартыўных класаў. З таго часу ў вучылішчы вядзецца падрыхтоўка па 4-х відах спорту: па гандболе, грэка-рымскай барацьбе, дзюдо і кулявой стральбе.

— Галоўнай задачай такіх класаў з'яўляецца падрыхтоўка спартыўнага рэзерву майстроў па відах спорту, уключэння ў праграму Алімпійскіх гульняў, для нацыянальных камандаў Рэспублікі Беларусь і зборных камандаў Узброеных Сіл, — расказвае трэнер-выкладчык па грэка-рымскай барацьбе Станіслаў КАВЕЦКІ. — За шэсць гадоў функцыянавання такіх класаў Мінскім сувораўскім ваенным вучылішчам падрыхтавана 6 майстроў спорту і 10 кандыдатаў у майстры спорту. Акрамя таго, тры сувораўцы залічаны ў Нацыянальную юнацкую зборную па футболе, два — па кулявой стральбе, адзін з'яўляецца членам Нацыянальнай зборнай па грэка-рымскай барацьбе. Восем выпускнікоў 2011 года залічаны ў Нацыянальную моладзевую зборную па гандболе, 6 спартсменаў гуляюць у складзе юнацкай гандбольнай каманды «СКА-Мінск».

Пасля заняткаў — смачны абед.

Падрыхтаваўшыся да заўтрашніх заняткаў, Павел бачыць час у трэнажорнай зале.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў ветэранаў, выпускнікоў, камандаванне, афіцэрска-выкладчыцкі састаў, выхаванцаў Мінскага сувораўскага ваеннага вучылішча з 60-гадовым юбілеем гэтай навучальнай установы.

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на спайную гісторыю выхавання тут патрыётаў Айчыны. У іх ліку военачальнікі, вядомыя дзяржаўныя дзеячы, таленавітыя творчыя работнікі, выдатныя спартсмены.

«Высокі прафесійны ўзровень афіцэраў і выкладчыкаў дазваляе фарміраваць светапогляд сувораўцаў, выхоўваць пачуццё гонару за гістарычную спадчыну і сучасныя дасягненні Беларусі, укладзі ў дзяцінства душы любоў да сваёй Радзімы і адказнасць за яе лёс», — гаворыцца ў віншаванні.

«Сувораўцы заўсёды былі прыкладам высокай культуры, высакароднасці, абавязку і гонару, выдатнай вучобы і цудоўнай фізічнай падрыхтоўкі. Іх вылучае ўпартасць і настойлівасць у авалодванні ведамі, імкненне заняць годнае месца ў шэрагах абаронцаў Айчыны», — адзначыў Прэзідэнт.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

дзе порцы аднолькавыя для ўсіх. Тут жа сувораўец сам вырашае, колькі яму трэба. Вядома, у межах разумя. Сёння на сняданак Павел, як і ўсе астатнія, есць манную кашу, бутэрброд з маслам і сырам, п'е гарбаты з пячэннем. Бярэ ў кішэню цукеркі і спяшаецца ў клас.

Пачынаюцца заняткі. На гадзінніку — 8.30. Сёння ў Паўла 7 урокаў. Нездарма ўчора карпеў над хіміяй: якраз выклікалі да дошкі.

Навучальная праграма сувораўцаў мала чым адрозніваецца ад школьнай. Але неадкладна ўсё ж такі ёсць: кожны дзень яны вывучаюць матэматыку і замежную мову, чатыры разы на тыдзень у іх фізіка. Выкладанне гэтых прадметаў вядзецца на павышаным узроўні.

Зноў у сталовыц. 11.05 — час для другога сняданку. На сталы — булчак і сок. Хто не падуе (а гэта бывае рэдка), можа завітаць у буфет. Павел туды ходзіць, калі, як той казаў, прыспыніць з'есці што-небудзь салодзенькае. Тут у

дзе — адзін з любімых момантаў для сувораўцаў. Складшы свае шыткі ў спецыяльныя сумачкі, яны спяшаюцца ў сталовую. У іх — абед.

Пачынаюцца заняткі. Сёння ў сувораўцаў 7 урокаў. Нездарма ўчора карпеў над хіміяй: якраз выклікалі да дошкі.

Час прайшоў незаўважна. У сувораўскім — вольная гадзіна. Праўда, даволі ўмоўная. З 16.15 да 17.15 кожны дзень напоўнены па-рознаму: то гутаркі з бацькошам, то вайсковая падрыхтоўка, то ўрокі этыкі ці эстэтыкі, раз на тыдзень — урокі танцаў. «Сапраўдны афіцэр павінен умець танцаваць», — упэўнены Павел.

Сёння ў сувораўцаў сустрэча з камандзірам роты. Абмяркоўваюць пасляжывасць у вучобе. Такім чынам вырашаюць, хто на выхадных пойдзе ў звабленне. Для гэтага за тыдзень у дзёніку не павіна быць аднак, менш за сямёрку.

Павел вучыцца амаль на «выдатна». Таму ў звабленне можа хадзіць ледзь не кожны выхадны. Праўда, гэтую магчымасць хлопцы выкарыстоўваюць далёка не заўсёды. Калі і выберацца ў горад, дык у той жа дзень і вярнецца. Сходзіць з хлопцамі ў кавярню ці ў кіно, ды і ўсё на гэтым. А так звычайна застаецца ў размяшчэнні: рыхтуюцца да ўрокаў, шмат чытае.

Прыкладна два разы на месяц атрымліваецца з'ездзіць дахаты, наведваць бацькоў.

Да заўтрашніх заняткаў сувораўцы рыхтуюцца з 17.40 да 20.00. Як прызначыў Павел, звычайна часу хапае. Калі ж патрэба больш працягла падрыхтоўка — працягвае якую-небудзь апевесць ці вучыць верш на літаратуры, то, калі ласка, ты можаш зрабіць гэта і ў асабісты час, які настане пасля вячэры. Ніхто супраць не будзе.

З хатнімі заданнямі сёння Павел справіўся раней, чым звычайна. І пакуль быў час, па дарозе ў трэнажорную залу, дзе ён часты госьць, расказаў нам пра распрадак выхадных дзён: — У выхадныя ў нас больш асабістага часу. Мы ходзім у кіно, у тэатр, для нас арганізуюцца экскурсіі. Акрамя культурнай праграмы, у суботу і нядзелю мы гуляем у футбол, валейбол і баскетбол, наведваем басейн. Усё гэта мы часам робім і ў будныя дні. Галоўны плюс выхаднага дня тое, што ў нядзелю можна паспаць на гадзіну больш! У такіх дні замест другога сняданку прадугледжаны падвечарок.

— А дзе сувораўцы святкуюць Новы год і Каляды?

— У гэтыя дні мы дома: якраз зімовыя канікулы. Адпускаюць нас і на іншыя свята.

Вячэраюць сувораўцы ў 20.00. Сёння яны падлікоўваюцца самай найрыбай з грэцкай кашай. Гарбаты п'юць са скібкай батона, намазаная маслам, і з кавалачкам бісквіта.

Пакуль ёсць некалькі хвілін, пытаюцца ў Паўла пра адзённую сувораву. — У нас дзве формы: парадная і штодзённая. — Расказвае хлопчык. — Ажно па два комплекты: летні і зімні варыянт. Ёсць спецыяльная форма і для заняткаў па фізічнай падрыхтоўцы, для спартыўных гульняў. Абнаўляецца наша абмундзіраванне два разы на год: расцеім хутка.

Асабісты час у сувораўцаў пачынаецца адразу пасля вячэры і доўжыцца да таго моманту, калі ўжо пара класіцца спаць. Кожны з іх вольны парадазціцца ім па-свойму. Павел узяў

Першы выпуск Мінскага сувораўскага ваеннага вучылішча адбыўся ў 1956 годзе. Сярод тых 80 чалавек быў і былы міністр па справах абароны Рэспублікі Беларусь генерал-палкоўнік Пётр Чавус. Сёння ён — часты госьць вучылішча. Быў ён тут і тады, калі мы праводзілі дзень з сувораўцам. Прынёс сваёй альма-матар падарунак — кнігу, якую прысвяціў сувораўскаму вучылішчу: «Жыццё — Айчыне, гонар — нікому!».

— Суворавскае вучылішча нам, дзесяці гадоў, дало пуцёўку ў жыццё, — перакананы Пётр Рыгоравіч. — Мы былі галоднымі, а тут нас накармілі, далі прытулак, паказалі, як трэба жыць. Сённяшнім сувораўцам нашмат прасцей: ім ёсць каго наведваць падчас зваблення, ім лягчэй вучыцца — з'явілася тэхніка, у іх лепшыя ўмовы жыцця, ёсць грашовыя ўтрыманне. Але былі і ў нас пераагні: напрыклад, на грамадскім транспарце мы ездзілі бясплатна. Разам з тым ува ўсіх пакаленняў сувораўцаў шмат агульнага: дысцыпліна, акуратнасць, павага да старэйшых, прыстойнасць, пачуццё таварыскага локця. Усё гэта было, ёсць і будзе.

ся падшываць каўнер. Робіць ён гэта штодзень. Відаць, што ўжо напрытак каваўся: справіўся за 5 хвілін!

Затым пайшоў тэлефанаваць маме. Не, не з мабільніка! Гэты незамены і вельмі неабходны прадмет тут забаронены. І ўявіце сабе, без яго працэс можа!

Калі таксама чарга. Чакаем. Праз паўгадзіны Павел набірае знаёмы нумар і чуе ў трубы родны голас. Расказвае пра тое, як прайшоў дзень, пра мерапрыемствы, якія нядуна адбыліся ў вучылішчы, пра аднак, які сёння атрымаў, дзеліцца планами на выхадныя. Чуе нешта ў адказ і кладзе трубку. Размовы па таксафоне, дарчы, не абмежаваны: сувораўцы гавораць столкі, колькі дазволіць сумленне, — за імі стаіць чалавек 15, і ўсім трэба паспець да адбоя. Павел тэлефануе бацькам праз дзень, у іншыя дні размаўляе са сваёй дзяўчынай.

Перад сном — вяртанне прагулка. Мы шпацуюем па тэрыторыі вучылішча. Павел дышае свежым паветрам і расказвае, як гэта карысна: «Ніякай бяспаснаці! Сплю, быццам паніцу прадаўшы». Потым дзеліцца планами на будучыню.

— Хопць цяпер, скончыўшы суворавскае вучылішча, у ваеннай ВНУ паступаць неабавязкова, я для сябе звёрда вярнуўшы — буду афіцэрам! Толькі яшчэ не вызначыўся з родам войскаў. Хутчэй за ўсё, стану артылерыстам.

А палове дзсятай у размяшчэнні — вяртанне пастрэенне. Дзядурына па роце правярае, ці ўсе на месцы, цікавіцца ў сваіх падпалечных, які прайшоў дзень.

Затым Павел расцілае ложка, раздзяваецца — ён гатовы да сну. Дзякуем яму за сустрэчу, жадаем спакойнай ночы і выходзім з размяшчэння пад пільным позіракам сарамлівых падлеткаў. Мы ў зусім развітаванні, пачушы ў адказ «салодкіх вам сноп!», стомленыя, спяшаемся на КПП. Відаць, сапраўды, спаць будзе соладка.

...Па дарозе дамоў я пракруваю ў памяці сённяшні дзень. З аднаго боку, я шкадую гэтых хлапчукоў, якія ўжо з 7 класа адрываюцца ад бацькоўскага крыла і спрабуюць жыць самастойна. З другога, я захапляюся тымі бацькамі, якія не пабалялі нашым раней, чым трэба, адпусціць сваіх дзяцей і амаль што дарослае жыццё. І яны могуць не дакарэць сябе за гэта, а толькі ганарыцца за сёння, якія калі і не стануць афіцэрамі, дык годнымі грамадзянамі нашай краіны будуць дакладна. А сёння яны жывуць ва ўтульным доме, у вялікай сям'і сувораўцаў.

Вераніка КАНЮТА, Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

■ Людзі і лёсы

Загінуў... за дзевяць дзён да Перамогі

Міхаіл Галіцкі, пра якога пойдзе апошні, нарадзіўся ў 1915 годзе, пражываў у вёсцы Турбінка Асавецкага сельсавета Петрыкаўскага раёна (з 1962 года — Мазырскага). Працаваў рачніком на Прыпяці. Ажаныўся, і раптам грымнула вайна...

З яе пачаткам Галіцкі, не задумваючыся, уступіў у партызанскі атрад, створаны першым сакратаром Петрыкаўскага РК КП(б)Б, які базаваўся ў глухіх, непраходных лясах каля Турбіні. Камандаваў атрадам Васіль Гардзіенка, сяржант Чырвонай Арміі, які прыйшоў з групай савецкіх байцоў на тэрыторыю акупаванага раёна па заданні камандавання Заходняга фронту.

Ужо ў жніўні 1941 года партызаны пачалі актыўныя баявыя дзеянні: нападлі на ворагаў з засад, грамілі паліцэйскія ўчасткі, разбуралі масты, учынілі дыверсіі, парушалі тэлефонную сувязь, абстрэльвалі і нават знішчалі на Прыпяці нямецкія судны са зброяй і палівам. Вызначыўся ў барацьбе з гітлераўцамі і Міхаіл Галіцкі.

...Напрыканцы лета 1943 года да нас (а мы хаваліся сям'ёй ад гітлераўцаў у лесе) падыйшоў незнаёмы мне чалавек у форменнай фуражцы рачніка, пацітаўся, крыху пасакрэціў аб нечым з бацькам (бацьку з-за хваробы на фронт не ўзялі, і ён, наколькі дазваляла здароўе, падтрымліваў сувязь з партызанамі), мімаходзь правёў далёка на маёй стрыжанай галаве і, як быццам звяртаючыся да мяне, напайголаса праспяваў: «Ох, Володимер, ухнем! Подернем, подернем, да и ухнем...» і пайшоў да таварышаў, якія чакалі яго ў глыбіні лесу.

Ад бацькоў я даведаўся, што ён, як і мы, з Турбіні, і што завуваў яго дзядзька Міша — Макара Галіцкага сын. Вядома, у свае шэсць гадоў я не разумей сэнсу праспяваных ім слоў, якія, як аказалася, мелі дачыненне да яго партызанскай дыверсійна-падрыўной барацьбы з нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Менавіта ў той дзень, 30 жніўня 1943 года, група партызан-падрыўнікоў на чале з камандзірам аддзялення Міхаілам Галіцкім замяніла чыгуначнае палатно паміж станцыямі Пціч і Каржойка чыгуначны Брэст — Гомель. Але ў гэтую ноч воражы цяжкі не пайшлі. А раніцай нямецкі ахоўнікам удалося заўважыць міну. На месца прыйшлі адказны за ахову чыгуначна-фашысцкі генерал. Ён пачаў тлумачыць падначаленым, які абсцодзіць міну. У гэты час адзін з партызанцаў тузануў замаскіраваны штур. Адбыўся выбух: 18 гітлераўцаў было знішчана, 7 — паранена. Быў забіты і генерал. Вось дзён ухнулі!

...У студзені 1944 года партызан Галіцкі ўдзельнічаў у баях па вызваленні Мазырскага і сваёй малой радзімы ад 875-дзённага фашысцкага палону разам з дзесяцімі 61-й арміі і атрадамі Мазырскай брыгады імя Аляксандра Неўскага. Турбінка была першым вызваленым кавалачкам петрыкаўскай (на той час) зямлі, дзе цудам ацалела пляць дамоў. Пасля вызвалення партызанскай Турбінка стала прыфрантавай — усяго толькі за сем кіламетраў амаль паўгода стаяла лінія фронту.

Пасля партызанскай эпапеі Міхаіл Галіцкі 8 красавіка 1944 года быў аблітаваны на 2-й Беларускай фронт у 492-й стралковым полку 199-ай Смаленскай дывізіі 49-ай арміі, у складзе якой удзельнічаў у Беларускай наступальнай аперацыі «Баграціён», у штурме векавых крэпасцей на ўсходзе Прусіі, у вызваленні паўночных раёнаў Польшчы і ліквідацыі ўсходне-памеранскай групоўкі гітлераўскай войскаў.

У дэдацыі, афіцыйна выданай Мазырскаму ваеннаму камісарыату ваенным архівам Падольскага, змяшчаюцца сціплыя звесткі аб Міхаіле Галіцкім: «Час выбыцця: 30.04.1945 г. Прычына выбыцця: загінуў у баях. Месца пахавання: Германія, в. Меноў паўн.зах. г. Гран-з», нумар магілы і іншыя каардынаты яе знаходзяцца. Названы ў дэдацыі горад Гранз знаходзіцца за сорак кіламетраў на поўнач ад Берліна.

А вось што расказаў мне пра Галіцкага яго аднавясковец Уладзімір Канапацкі: «У 1948 годзе я з рэчышчам за плячымі ішоў па дарозе ў Мазырь. У Слабодзе заішоў у кузню, каб крыху адпачыць. Каваль, былы франтлік, даведаўшыся, што я з Турбіні і добра памятаю Галіцкага, расказаў, што быў відавочкам яго гібелі. «Міша быў моцным і добрым чалавекам, да безразважнасці смелым, бязлітасным да ворага. У баі ён адзін пяцёрых быў варты. Дзён за восем-дзесяць да Перамогі мы, адолеўшы ворага ў цяжкім кровапралітным баі, праходзілі праз ачышчальную ад гітлераўцаў вёску. Раптам з аднаго дома пачулася кулямётная чарга, потым другая, трэцяя... Дванаццаць аднапалчан, у тым ліку і Галіцкі, загінулі. У адзін момант нашы хлопцы ўварваліся ў той дом і знішчылі фашыста, які страляў. Пахавалі мы сваіх таварышаў на ўкраіне вёскі ля вялікага куста каліны».

Так загінуў Міхаіл Галіцкі — на самым парозе Вялікай Перамогі...

Уладзімір ЖУРАўСКІ, г. Мазырь

ЯК БІЗНЕСУ ЗНАЙСЦІ РАБОЧЫХ?

Каб эканоміка працавала нармальна і прадуктыўна, неабходна канкурэнцыя. Вялікую ролю ў фарміраванні апошняй адыгрывае прадпрыемальніцтва — ад буйнога будаўнічага бізнесу да прыватных рамонтных майстэрняў. Але паўстае праблема: не хапае грамадзкіх спецыялістаў, якія маглі б працаваць у неадзінадушных структурах. Аб тым, як выйсці з такога становішча, ішла размова на пасяджэнні Савета па развіцці прадпрыемальніцтва.

РАЗВІЦЦЕ БІЗНЕСУ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД АДУКАЦЫІ

Па словах Пятра ПРАКАПОВІЧА, намесніка прэм'ер-міністра і старшыні Савета па развіцці прадпрыемальніцтва, сектар прыватнага бізнесу краіны ў апошнія гады развіваецца даволі дынамічна. «Тая задача, якую мы ставілі сабе на гэты год, — выйсці не менш чым на 24% валавога ўнутранага прадукту за кошт малых і сярэдніх прадпрыемстваў, будзе выканана, — заявіў намеснік прэм'ер-міністра падчас сустрэчы з журналістамі. — У наступным годзе мы, відаць, выйдзем на 27%, у 2015 — на 30%».

Зараз як буйныя прадпрыемствы краіны, так і малыя і дробныя бізнес сутыкаюцца з праблемай недахопу кваліфікаваных кадраў самага рознага шаталту — і рабочых, і кіравнікоў. Як вынік працэсу мадэрнізацыі, на буйных прадпрыемствах скарачаецца колькасць рабочых. У гэтым годзе іх колькасць знізілася на 2%. Гэтыя людзі павінны знайсці працу ў малым і сярэднім бізнесе. Але для гэтага ім неабходна атрымаць адпаведную адукацыю і такім чынам прыстасавацца да новых умоў.

САВЕЦКАЯ СПАДЧЫНА

Беларусь змагла захаваць амаль усе прафесійна-тэхнічныя і сярэднія спецыя-

яльныя навучальныя ўстановы, якія былі створаны яшчэ ў Савецкім Саюзе. Гэта дае ёй больш выгаднае становішча ў параўнанні з іншымі «выхадцамі» з ССРС. У той жа Расіі быў час, калі значную частку такіх устаноў распустілі, але ўжо зараз ідзе праца па стварэнні іх нанова. А пакуль што многія беларускія рабочыя едуць працаваць у суседнюю краіну, бо там маюць магчымасць атрымаць (хоць у большасці выпадкаў і нелегальна) больш грошай.

Што да ўстаноў вышэйшай адукацыі, якія навукаюць будучых прадпрыемальнікаў, то хоць, на першы погляд, такіх спецыяльнасцяў дастаткова, пакуль што ёсць хібы ў самым працэсе навування. З-за таго, што мала ўвагі надаецца практыцы, многім спецыялістам пасля атрымання дыплама неабходна шмат часу на адаптацыю да рэальных умоў працы на прадпрыемстве.

Як вынік працэсу мадэрнізацыі, на буйных прадпрыемствах скарачаецца колькасць рабочых. Гэтыя людзі павінны знайсці працу ў малым і сярэднім бізнесе. Але для гэтага ім неабходна атрымаць адпаведную адукацыю...

НЯМЕЦКАЕ РАШЭННЕ

Так, перападрыхтоўку можна прайсці самастойна, а можна і на грошы новых працадаўцаў. Але тут узнікае праблема: што рабіць, калі чалавек, які праходзіць курс перападрыхтоўкі і стаў спецыялістам з запатрабаванай прафесіяй, раптам знаходзіць працу, што аплатаецца лепш, і ідзе працаваць у другую фірму? Тая фірма, што ўзяла на сябе клопат па перападрыхтоўцы, застаецца ні з чым. У Расіі нядаўна быў выпадак, калі кампанія

аплаціла курсы групе сваіх супрацоўнікаў і, пасля таго, як яны атрымалі патрэбную спецыялізацыю, прапанавала ім зарплату ў 20 тысяч рублёў. Калі рабочыя сталі кваліфікаванымі спецыялістамі, іншая фірма прапанавала гэтым жа людзям 27 тысяч рублёў. У выніку яны «кінулі» свайго першага працадаўцу, бо захачелі больш высокай зарплаты. І гэта нармальна па законах рынку — канкурэнцыя павінна быць усюды.

У Германіі працадаўцы «страхуюцца». Паміж прадпрыемствам і чалавекам, які хоча атрымаць пэўную спецыялізацыю, заключаецца спецыяльны дагавор, які гарантуе, што фірма за выдаткаваная на адукацыю сродкі атрымае спецыяліста.

БІЗНЕСМЭНЫ-ШКОЛЬНІКІ

Па словах Сяргея Навіцкага, намесніка старшыні Савета па развіцці прадпрыемальніцтва, кадры неабходна «вырошчваць» са школьнай лаўкі. У Мінскай вобласці была распрацавана праграма «Школьная кампанія». «Тры гады таму было дзве такія кампаніі, сёння іх ужо каля 70, — расказаў журналістам Сяргей Навіцкі. — І дзеці ўжо патрошку пачынаюць разумець, як зарабляюцца грошы».

На жаль, пакуль што выдзненне бізнесу ў школах сутыкаецца з рознымі праблемамі — як бюракратычнымі, так і падатковымі. Так, значная частка грошай, заробленых дзецьмі, ідзе на выплату розных пошлін. У выніку школьнік атрымае на рукі 100-150 тысяч. Яны рады і ім: гэта ж першая ўласна заробленая капейка! Тым не менш, атрымліваецца не вельмі правільна. Таму на пасяджэнні Савета выказалі пратэст, каб школьныя прадпрыемствы былі пазбаўлены ад падаткаабкладання.

Бізнэс, якім займаецца намеснік старшыні Савета, акрамя арганізацыі школьных прадпрыемстваў, фінансуе працу пяці адукацыйных класаў у розных гарадах, створаных на базе прафесійна-тэхнічных вучылішчаў. Тут праішоў адукацыю каля трох тысяч чалавек

На жаль, пакуль што выдзненне бізнесу ў школах сутыкаецца з рознымі праблемамі — як бюракратычнымі, так і падатковымі. Значная частка грошай, заробленых дзецьмі, ідзе на выплату розных пошлін.

— людзі, якія трапілі пад скарачэнне на прадпрыемствах і захачелі прайсці перападрыхтоўку, беспрацоўныя і тыя, хто проста хоча атрымаць нармальную працу і заробную плату.

КАБ ГРОШЫ НЕ СЫШЛІ Ў ЦЕНЬ

Некаторыя буйныя беларускія прадпрыемствы, такія як МАЗ, МТЗ, МЗКЦ, дзе асабліва востра патрэбныя рабочыя рукі, ужо зараз запрашаюць на працу грамадзян Узбекістана, Таджыкістана, В'етнама, Кітая, даюць ім «пад'ёмныя», будуюць інтэрнаты. Уладзімір Карагін, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемальнікаў і працадаўцаў папярэдзіў, што трэба асцерагацца, каб у нас з-за гэтага не ўзнікла такая сітуацыя, як у Расіі — там зараз больш за 3,5 мільёна мігрантаў уцягнуты ў цэнавы бізнэс і злачынныя групы.

Трэба больш увагі надаваць прафесійнай падрыхтоўцы менавіта беларусаў. Мадэрнізаваць працэс навування: рабіць стаўку на практыку, а не на лекцыйныя заняткі. «Зноў жа, неабходна арганізаваць стажыроўкі на прадпрыемствах хаця б на некалькі дзён для ўсіх чыноўнікаў, якія маюць дачыненне да ведамстваў, звязаных з бізнесам», — падкрэсліў Уладзімір Карагін. Па яго словах, гэта дапаможа ім знайсці правільныя рашэнні для праблем, з якімі сутыкаецца малы і сярэдні бізнэс.

Надзея ЮШКЕВІЧ.

Каштоўныя пасланні

ІНТЭРНЭТ-ШОПІНГ: ЧАКАЦЬ БУДЗЕМ МЕНШ?

Летась праз Мінскую рэгіянальную мытню прайшло больш за 3 мільёны міжнародных паштовых адраўненняў, а за няпоўны сёлетні год — ужо звыш 6 мільяёнаў. Такое павелічэнне звязана ў тым ліку і з ростам папулярнасці пакупаў па інтэрнэце. Верагодна, праз некалькі час у Беларусі з'явіцца дадатковыя пункты міжнароднага паштовага абмену.

— Мы ўпэўнены, што патак паштовых адраўненняў будзе расці і далей, — адзначыў падчас прэс-канферэнцыі начальнік Мінскай рэгіянальнай мытні Юрый Сянько. — У сувязі з гэтым цяпер у некаторыя дні мы працуем да 21.00. Таксама не спыняецца работа па суботах і нядзелях. У перспектыве — пераход да кругласутачнага рэжыму працы. Яшчэ ў будучым мы плануем адкрыць як мінімум дзве дадатковыя пункты міжнароднага паштовага абмену, калі на гэта будзе тэхнічная магчымасць як у мытні, так і ў пошты.

Прапуская здольнасць Мінскай рэгіянальнай мытні зараз — ад 10 да 12 тысяч міжнародных паштовых адраўненняў у суткі. Прычым сталіца атрымлівае больш за палову з іх. Наступныя ў спісе па колькасці атрыманых адраўненняў — Брэсцкая, Віцебская і Гомельская вобласці.

Як вядома, для нашых грамадзян агульны кошт тавараў, што на працягу месяца адзінаццаць чалавек мае права замаўляць для асабістага карыстання, складае 120 еўра. Калі сума большая, налічваецца мытная пошліна. Яе памер можна вызначыць наступным чынам: ад агульнай сумы адняваюцца «дазволеныя» 120 еўра, а 30 працэнтаў ад рэшту і ёсць памер мытнай пошліны. Акрамя таго, неабходна будзе заплаціць збор за мытнае афармленне памерам у 5 еўра. Калі ваша псылка мае вялікі аб'ём, трэба быць гатовым заплаціць дадатковую пошліну, якая складае 4 еўра за кожны кілаграм.

Але не ўсе адраўнення без прыгод даходзяць да адрасата, бо часам тавары за мяжой набываюць зусім не для асабістага карыстання, а для выдзнення камерцыйнай дзейнасці. Як расказаў Юрый Сянько, некаторыя асобы за гэты год паспелі забраць каля 130 закупаў у замежных інтэрнэт-крамах. Здаралася, яны яшчэ не паспявалі атрымаць псылку, а ўжо выстаўлялі тавар на продаж на іншым сайце, беларускім.

Вядома, для паскарэння працэсу атрымання замоўленага тавара недастаткова толькі хуткай працы мытні. Першы намеснік генеральнага дырэктара рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Белпошта» Алена Скрыпчык нагадала, што тэрмін залежыць і ад наўнасці дакладнай інфармацыі пра атрымальніка. Калі фарміруецца замова, абавязкова ўказваецца імя, прозвішча і імя па бацьку, поўны адрас і паштовый індэкс. Варта памятаць і аб правільнай запўненняй мытнай дэкларацыі: гэта павінна быць не проста агульнае апісанне змесціва (падарункі, адзенне і інш.), а падрабязны вопіс з рэальнымі цэнамі кожнай рэчы. Максімальная дазволена вага міжнароднага паштовага адраўнення, што дасылается у Беларусь, — да 30 кілаграмаў.

Ганна ГАРУСОВІЧ

«Банк, заснаваны на доверіі»
Трастбанк
ЗАО «Трастбанк»
220035, г. Мінск, ул. Ігнатенку, 11

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 октября 2013 года
Наименование банка: ЗАО «Трастбанк»
(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	2013 год	2012 год
1	2	3	4	5
1	АКТИВЫ			
2	Денежные средства	1101	24 265,9	25 044,3
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102	380,6	446,2
4	Средства в Национальном банке	1103	214 473,3	196 795,9
5	Средства в банках	1104	41 422,7	74 286,4
6	Ценные бумаги	1105	-	14 469,3
7	Кредиты клиентам	1106	302 437,1	381 870,0
8	Производные финансовые активы	1107	-	-
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108	2 355,1	187,5
10	Инвестиции в зависимое юридическое лицо		8 834,1	8 306,3
11	Основные средства и нематериальные активы	1109	115 186,0	116 714,6
12	Имущество, предназначенное для продажи	1110	48 706,6	176,1
13	Прочие активы	1111	46 799,3	43 354,9
14	ИТОГО активы	11	804 861,1	861 651,5
15	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
16	Средства Национального банка	1201	46 823,9	46 382,7
17	Средства банков	1202	41 058,5	69 950,0
18	Средства клиентов	1203	476 570,3	484 852,5
19	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204	34 514,4	67 810,7
20	Производные финансовые обязательства	1205	-	-
21	Прочие обязательства	1206	8 860,6	10 026,3
22	ВСЕГО обязательства	120	607 827,7	679 022,2
23	КАПИТАЛ			
24	Уставный фонд	1211	85 416,6	82 657,0
25	Эмиссионный доход	1212	-	-
26	Резервный фонд	1213	10 212,3	9 719,8
27	Фонд переоценки статей баланса	1214	86 673,9	77 129,0
28	Накопленная прибыль	1215	14 730,6	13 123,5
29	Всего капитал, принадлежащий головной организации - банку		197 033,4	182 629,3
30	ВСЕГО капитал	121	197 033,4	182 629,3
31	ИТОГО обязательства и капитал	12	804 861,1	861 651,5

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ о прибыли и убытках за январь-сентябрь 2013 год

Наименование банка: ЗАО «Трастбанк»
(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	01.10.2013	01.10.2012
1	2	3	4	5
1	Процентные доходы	2011	44 427,4	50 101,6
2	Процентные расходы	2012	34 925,8	47 280,5
3	Чистые процентные доходы	201	9 501,6	2 821,1
4	Комиссионные доходы	2021	30 664,2	27 676,6
5	Комиссионные расходы	2022	2 884,8	2 473,0
6	Чистые комиссионные доходы	202	27 779,4	25 203,6
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203	78,1	2 239,9
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	886,8	-
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205	2 667,6	9 009,6
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206	-	-
11	Чистые отчисления в резервы	207	340,4	(6040,6)
12	Прочие доходы	208	10 858,0	9 451,2
13	Операционные расходы	209	43 981,2	38 597,3
14	Прочие расходы	210	5 855,9	6 028,5
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211	1 594,0	10 140,2
16	Налог на прибыль	212	22,2	1 625,9
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2	1 571,8	8 514,3
18	Доля в прибыли (убытке) зависимых юридических лиц		565,9	1 064,6
19	Итого прибыль (убыток)		2 137,7	9 578,9

Председатель Правления ЗАО «Трастбанк» **В.М. Саксон**
Главный бухгалтер **Н.В. Бродик**

Дата подписания «1» ноября 2013 г.

Ссылка на страницу сайта Банка, где размещена квартальная отчетность:
<http://www.trustbank.by/about/financial-statements/quarter/2013/>
УНП 100789114. Лиц. № 14 от 26.04.2013 г. НБ РБ

ЗАО «Центр промышленной оценки»
(организатор аукциона) информирует: в извещении, опубликованное в газете «Звязда» от 19.10.2013, о проведении 19.11.2013 открытого аукциона по продаже одним лотом изолированных помещений административного и производственного назначения, в т.ч. насосной станции, расположенных по адресу: **Минская обл., Солигорский р-н, Метавицкое шоссе, 5, и принадлежащих на праве собственности ОАО «Купалинка», ВНОСИТСЯ ИЗМЕНЕНИЕ:**

«Начальная цена с учетом НДС – 28 170 800 бел. руб. Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи, который должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Если между продавцом и покупателем, в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнуто договоренности по срокам и порядку оплаты за объект, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) банковских дней после проведения аукциона.»

Тел.: +375 17 280 36 37; 8029 183 69 71. www.cpo.by

ОАО «БЕЛТРУБОПРОВОДСТРОЙ»
г. Минск, ул. М. Богдановича, 129

сообщает, что 21 ноября 2013 года в 11.00 в конференц-зале акционерного общества по адресу: 220123, г. Минск, ул. М. Богдановича, 129 СОСТОИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ С ПОВЕСТКОЙ ДНЯ:

1. О реорганизации ОАО «Белтрубопроводстрой» в форме выделении из него унитарного предприятия «ТЭЗ-сервис».
2. О реорганизации ОАО «Белтрубопроводстрой» в форме выделении из него общества с ограниченной ответственностью «Адамово-Агро».
3. Об установлении цены выкупа акций акционеров, не участвовавших в общем собрании или голосовавших против принятого решения о реорганизации ОАО «Белтрубопроводстрой» в соответствии с п.5.8 Устава.
4. Об утверждении решения Совета Директоров о размере вознаграждения членам Совета Директоров, членам Ревизионной комиссии.
5. Об утверждении решения Совета Директоров об отмене выплаты вознаграждения членам Правления.

Собрание проводится в очной форме. Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, 11 ноября 2013 года.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Минск, ул. М. Богдановича, 129 в рабочие дни с 14 ноября 2013 г.

Регистрация участников собрания с 9.00 до 10.45 по месту проведения собрания.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционерную бумагу – паспорт, представителю акционера – паспорт и доверенность.

Сведения по телефонам: 334-30-31, 334-33-83.

Совет директоров.

УНП 100364117

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ОТКРЫТЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ПРИНАДЛЕЖАЩЕГО НА ПРАВЕ СОБСТВЕННОСТИ ОАО «АУЛЬСКОЕ МЕЖРАЙОБЪЕДИНЕНИЕ»

Наименование предмета торгов	Лот № 1 Комплекс зданий общей площадью 13 278,2 м ² , сооружений, инженерных сетей, объектов благоустройства, многолетних насаждений и оборудования		
Административное здание – 400/С-352, площадью 418,7 м ² ; административное здание – 400/С-354, площадью 401,4 м ² ; склад – 400/С-6259, площадью 885,5 м ² ; склад – 400/С-6260, площадью 700,9 м ² ; склад – 400/С-77093, площадью 1673,4 м ² ; склад – 400/С-6258, площадью 1561,5 м ² ; склад – 400/С-77096, площадью 655,3 м ² ; склад – 400/С-353, площадью 654,4 м ² ; здание СТО автомобилей – 400/С-76956, площадью 660,0 м ² ; склад – 400/С-6256, площадью 747,7 м ² ; административное здание – 400/С-76953, площадью 215,7 м ² ; склад – 400/С-77094, площадью 271,2 м ² ; склад – 400/С-6257, площадью 569,0 м ² ; склад – 400/С-77097, площадью 384,6 м ² ; склад – 400/С-77095, площадью 569,5 м ² ; проходная № 2 – 400/С-77100, площадью 24,8 м ² ; проходная – 400/С-76957, площадью 14,4 м ² ; гаражи – 400/С-77092, площадью 350,1 м ² ; здание бытовых помещений – 400/С-77092, площадью 155,2 м ² ; склад – 400/С-82072, площадью 80,2 м ² ; склад – 400/С-6255, площадью 831,8 м ² ; склад – 400/С-6254, площадью 578,4 м ² ; склад – 400/С-77098, площадью 313,9 м ² ; здание мастерской – 400/С-77099, площадью 264,3 м ² ; пристройка – 2067М1, площадью 13 м ² ; бетонированная площадка – 678, площадью 228 м ² ; бытовая сборно-разборная – 1442, площадью 16 м ² ; бытовая сборно-разборная – 1441; металлическая эстакада – 951; пристройка – 951, площадью 12 м ² ; пристройка – 95/2, площадью 6 м ² ; гараж – 95/3, площадью 56 м ² ; навес – 95/4, площадью 15 м ² ; навес – 95/5, площадью 15 м ² ; навес – 103/2, площадью 46 м ² ; навес – 103/3, площадью 52 м ² ; навес – 103/4, площадью 46 м ² ; навес – 103/5, площадью 24 м ² ; склад – 103/6, площадью 3 м ² ; пристройка – 103А, площадью 6 м ² ; склад – 103/1, площадью 50 м ² ; навес над рампой – 102/2, площадью 25 м ² ; платформа – 111, длиной 10 м; 7 туалет кирпичный – 110, лоток лифтовой самодетной сети – 1734/1, протяженность 215,2 м; газон луговой – 1734/2, площадью 1595,9 м ² ; асфальтное покрытие – 1734, площадью 16033,7 м ² ; бетонное покрытие – 1734А, площадью 732,8 м ² ; забор с воротами металлическими – 1637, протяженность 406,7 м; шлагбаум – 1865; ворота металлические – 1735, размером 3,8х2,8м; ограждение – 2032М; резервуар металлический 10 м ³ – 7 ед.; участок тепловой сети – 1733, протяженность 243,9 м; участок газопроводной сети – 1881, протяженность 243 м; участок газопроводной сети – 1881А, протяженность 4,16 м; участок водопроводной сети – 2040М; кабельные линии электропередач – 2; щит СФОО 60-05 – 1216; электрическая кран-балка – 1218; кран-балка – 1222; кран-балка (табель электрическая) – 2043М; водоем пожарный – 172, объем 250 м ³ ; подземник межстеллажный МП 250-255 – 6ед.; котел «Факел 08ЖЛ» 1751; котельная настенный «NEVALUX 8029» – 4 ед.; теплогенератор – 1886; охранная сигнализация – 1894; фонари уличного освещения-лампы – 22 шт. МБП; стеллаж – 62 ед.; клубы цветочная – 2 шт.; многолетние насаждения – 23 ед.			

В нижеперечисленных капитальных строениях сдаются помещения в аренду: административное здание – 400/С-354, арендатор ООО «АмитексОптимум», договор аренды до 01.03.2015 г.; склад – 400/С-6254, арендатор ООО «Литвина-Сервис», договор аренды до 15.08.2014 г.; гараж – 400/С-77092, арендатор ОАО «Барка-СБ», договор аренды до 31.12.2014 г.; склад – 400/С-77094, арендатор ОАО «Барка-СБ», договор аренды до 31.12.2014 г.

Местонахождение имущества	г. Гродно, ул. Суворова,166		
Информация о земельном участке	Имущество расположено на участке площадью 3,3800 га с кадастровым номером 440100000001200536, назначение – для обслуживания зданий и производственных помещений		
Начальная цена предмета торгов, руб.	31 870 113 822	Сумма задатка, руб.	318 701 138 рублей
Условия торгов	Без условий		
Сведения о продавце	ОАО «Аульское межрайонное объединение», г. Гродно, Скидельское		

Глядзіце ў аб'ектыў

Юозас Будрайціс прывёз на кінафестываль «Лістапад» свае фотаздымкі

Народны артыст Літвы Юозас Будрайціс, горада любімы ўсім за ролі ў вядомых савецкіх фільмах, прэзентаваў у кінатэатры «Цэнтральны» сваю фотавыставу «Маё кіно. 1970—1990-я гг.» у рамках 20-га юбілейнага кінафестывалю «Лістапад» пры падтрымцы Пасольства Літвы ў Беларусі і Пасольства Беларусі ў Літве. На экспазіцыі прадстаўлены фотаздымкі, зробленыя Будрайцісам падчас здымак фільмаў «Гэта салодкае слова — свабода!» (1973), «3 табой і без цябе» (1973), «Садуга-тута» (1975), «Падранкі» (1976) ды іншых.

На чорна-белых пранікнёных цёплых фотаздымках мы бачым выдатных людзей: акцёраў, рэжысёраў, іншых удзельнікаў здымачнага працэсу. Юозас Будрайціс захапіўся фатаграфіяй у пачатку 1960-х гадоў. А на працягу ўсіх 1970-х не выпускаў камеру з рук. Вядома, акцёр не мог не фатаграфавача на здымачных пляцоўках фільмаў, на якіх працаваў. Так з'явіліся гэтыя і многія іншыя фотаздымкі, дакладную колькасць якіх не ведае нават сам Будрайціс. На яго фота мы бачым маладую Марыну Няваду, Алега і Расціслава Янкоўскіх (дарэчы сам Расціслаў Іванавіч прысутнічаў на выставе). Інаквенція Смактуноўскага і нават жонку Юозаса Будрайціса Віту. Гэта партрэт буйным планам, поўны глыбіні, мудрасці і смутку. Нао-

Юозас Будрайціс фатаграфуе наведнікаў сваёй выставы ў Мінску. 73-гадовае акцёр цудоўна валодае навыкамі карыстання навамоднымі гаджэтамі.

гул, усе здымкі, паказаныя на выставе, — гэта паглыбленне ў душу праз позірк, ракурс, праламленне святла.

— Я заўжды прасіў герояў сваіх фотаздымкаў глядзець у аб'ектыў, на мяне, — **распавядае Юозас Будрайціс**. — Таму што я не фатаграфавача наўмысна для выставы ці нечага такога. Я фатаграфавача для сябе, каб потым, калі буду вось такі старэнькі, як цяпер, глядзець на гэтых людзей, узгадаць, і каб яны глядзелі на мяне.

Ёсць на выставе і фота са здымачнай пляцоўкі беларускага філь-

ма «Рудабельская рэспубліка» (1972) рэжысёра Мікалая Калініна. Гэта пейзаж, ціхі і спакойны, мінімалістычна-лаканічны, зроблены не ў самы разгар здымачнага працэсу, а напрыканцы працоўнага дня. Людзей няма ў кадры, толькі белыя пламы прадметаў інтэр'ера на фоне вечаровай прыроды.

Але ёсць падазраэнне, што гэта далёка не апошні візіт Юозаса Будрайціса ў Беларусь. Таму — што не паспелі гэтым разам, паспеем у наступны.

Выстава фотаздымкаў Юозаса Будрайціса працягнецца да 15 лістапада.

Вольга ЧАЙКОЎСКАЯ.
Фота аўтара.

— Я вельмі пасябраваў з вашымі акцёрамі, з усёй здымачнай камандай. З Віктарам Манаевым, — гаворыць Будрайціс. — Ён ужо нават прывязджаў да мяне ў гасці ў Вільнюс. Мы гулялі па горадзе, я паказваў яму свае ўлюбёныя мясціны. Цяпер хачу як-небудзь прыехаць і да яго ў гасці.

Цікава, што нават калі на фотоплёнку сёння ўжо амаль нішто не здымае, а час аналагавай фатаграфіі даўно мінуў, Юозас усё роўна не расставяцца са сваім захапленнем. Ён выкладае ў Фэйсбук свае новыя фотаздымкі, зробленыя лічбавай фотакамерай альбо пры дапамозе планшэта.

На адкрыцці сваёй выставы ў Мінску Будрайціс таксама актыўна фатаграфавача. Зрэшты, як і яго актыўна фатаграфавалі таксама. Наогул, у акцёра, які сёлета, нагадаю, з'яўляецца сабрам журы асноўнага конкурсу ігравога кіно «Лістапада», вельмі шчыльны графік інтэр'юў, тэлевіфірў. І самае галоўнае — трэба паспяваць глядзець і абмяркоўваць з іншымі сабрамі журы конкурсныя фільмы.

Але ёсць падазраэнне, што гэта далёка не апошні візіт Юозаса Будрайціса ў Беларусь. Таму — што не паспелі гэтым разам, паспеем у наступны.

Выстава фотаздымкаў Юозаса Будрайціса працягнецца да 15 лістапада.

Вольга ЧАЙКОЎСКАЯ.
Фота аўтара.

Выставы

Горад маладога Танка

З вялікай цікавасцю прыняў запрашэнне на адкрыццё выставы «Максім Танк. Гартаючы жыцця свайго старонкі...» у Вільнюсе, у Доме-музеі сямі Венцлавіх. Максім Танк даўно вабіць мяне як беларускі і вельмі самабытны творца. Як літовец, не магу застацца абыякавым, калі чытаю яго радкі пра Літву, пра мой родны Вільнюс. Яны поўныя пяшчотных, цёплых пацудуў, хоць яго жыццё ў акупаванай палямкі Вільні не было лёгкім. Але малады таленавіты хлопец здолеў стварыць і надгаладзіць, і пры назоўлівым паліцэйскім наглядзе, і апынуўшыся за кратамі Лукішскай турмы...

Пісаць пра Танка лёгка. У літоўскай прэсе яго апублікаваў каля дзесяці артыкулаў пра горада вялікага чалавека і паэта, але далёка не вычарпаў тэму. Такое ўражанне, што толькі крышку чарпануў з глыбокага калодзежа яго творчасці. Вось чаму з хваляваннем ішоў у Дом-музей сямі Венцлавіх. Спадзяваўся убачыць і даведацца штосці новае пра Максіма Танка, таму што выставу ў Вільнюс прывёз Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры пры са-дзейнічанні Пасольства Беларусі ў Літве. І не памыліўся.

«Для гэтай выставы мы выбралі Дом Венцлавічаў — **сямі Венцлавіх Лайма ЖУКАЎСКАЙТЭ**. — Тут доўга жыў вядомы літоўскі паэт Антанас Венцлава, які блізка сябраваў з Максімам Танкам. Яны ў гэтым доме сустракаліся. Антанас Венцлава перавёў на літоўскую мову шмат вершаў свайго сябра. Яго пераклады ёсць і ў двух вялікіх зборніках

паэзіі Танка, выдадзеных у Вільнюсе на літоўскай мове, — «След маланкі» (1961) і «Глыток вады» (1986).

Вядомая грамадская дзяўка Літвы, мастачка Грэйна ДРЭМАЙТЭ ўспомніла сваё юнацтва, калі ў дом яе бацькі, мастака Уладаса Дрэмы, прыходзіў яшчэ малады Максім Танк, літоўскія паэты Ёнас Кекшас, Албінас Жукаўскас, Она Міцютэ і іншыя. Яны гаварылі пра паэзію, спрачаліся пра будучыню, дапамагалі адно аднаму. Усе гэтыя літоўскія паэты перакладалі вершы Танка, а ён — іхнія.

Шмат цікавага распавялі і пасол Беларусі ў Літве Уладзімір Дразын, і дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Лідзія Макарэвіч, і беларускі пісьменнік Анатоль Бутвіч.

Ды і сама выстава «Максім Танк. Гартаючы жыцця свайго старонкі...» зноў і зноў вяртае вялікага беларуса гораду яго маладосці, умацоўвае літоўска-беларускі літаратурны сувязі...

Вітаўтас ЖЭЙМАНТАС,
уласны карэспандэнт «Звязды» ў Літве.
г. Вільнюс

Да ведама

ПЕРАНОС АДАБ'ЕЦА НА ТРАНСПАРТНЫМ ГРАФІКУ

У сувязі з пераносам для шэрагу буйных сталічных прамысловых прадпрыемстваў працоўнага дня з 8 лістапада на суботу 2 лістапада, у гэтую пятніцу ў раскладзе руху гарадскога пасажырскага транспарту будучы змяненні.

Паводле інфармацыі дзяржаўнага прадпрыемства «Мінсктранс», праца аўтобусных маршрутаў №№84, 88С будзе арганізавана па графіку «працоўнай» суботы. Аўтобусныя маршруты №№2С, 27 будучы перавозіць пасажыраў па графіку выданага дня. Праца аўтобусаў маршрута №27Д і тралейбуснага №41Д у гэты дзень адмяняецца. Дарэчы, праца прыгарадных маршрутаў бліжэйшым часам будзе арганізавана наступным чынам: 6 і 8 лістапада — па графіку пятніцы, 9 лістапада — па графіку суботы, а 7 і 10 лістапада — нядзелі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Асоба

3 РОДУ ТАЛЕНАВІТЫХ

Днямі спаўняецца 75 гадоў з дня нараджэння **доктара гістарычных навук, прафесара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Івана Сачанкі**. Прафесар Іван Сачанка — жывая легенда журфака БДУ. Пераважна частка яго свядомага жыцця прысвечана падрыхтоўцы кадраў беларускай журналістыкі. Яго выхаванцы плённа працуюць амаль ва ўсіх друкаваных і электронных СМІ нашай краіны і далёка за яе межамі.

Не першы год побач з Іванам Сачанкам працуе доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык кафедры замежнай журналістыкі і літаратуры Таццяна Дасаева. Ёй слова.

— Іван Іванавіч Сачанка — прадстаўнік таленавітага роду. Дастаткова ўгадаць яго роднага брата — пісьменніка Барыса Сачанку, творчасць якога ведаюць не толькі на Беларусі, але і за яе межамі.

Яго жыццёвы шлях у значнай ступені паўтарае лёс многіх нашых суайчыннікаў, якіх нарадзіліся напрыкладні Другой сусветнай вайны. Ён — дзіця вайны, а калі казаць больш дакладна, мала-летні вязень фашызму. У гады Вялікай Айчыннай вайны фашысцкія акупанты вывезлі сям'ю Сачанкаў у Германію. З чэрвеня 1942-га па студзень 1945 года ён знаходзіўся ў канцэнтрацыйным лагэры Дахау.

Толькі моцны чалавек пасля жорсткіх выпрабаванняў у самым пачатку жыцця мае сілы не зламацца, не спыніцца ў сваім развіцці, рушыць далей. Пасля вяртання з Дахау на радзіму Іван Сачанка скончыў сярэдняю школу, адслужыў, як і належыць, у арміі. У 1960 годзе паступіў на аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ, пэўны час сумяшчаў вучобу з работай адказнага сакратара газеты «Беларускі ўніверсі-

тэт». У 1968 годзе паступіў у аспірантуру, а ўжо ў 1971-м датармінава абараніў кандыдацкую дысэртацыю і быў залічаны выкладчыкам кафедры гісторыі журналістыкі факультэта журналістыкі БДУ. Яго доктарская дысэртацыя, якую ён абараніў у 1982 годзе, прысвечана аналізу праблематыкі фашызму і частковаму адрэджэнню яго ідэалогіі ў дзесяцінах сучасных неанацистаў у Еўропе.

Асабліва ярка педагогічны і навуковы талент Івана Сачанкі праявіўся ў час яго кіраўніцтва кафедрай замежнай журналістыкі і літаратуры, створанай па яго ініцыятыве ў 1984 годзе. Яна, дарэчы, у наступным годзе адзначыць свой юбілей. Іван Іванавіч узначальваў кафедру да 2003 года і стаяў ля вытокаў стварэння айчынай школы журналістаў-мжнароднікаў.

Таццяна Дасаева заўважае, што прафесар Сачанка — аўтар вялікай колькасці навуковых манаграфій, брашураў, артыкулаў, вучэбных дапаможнікаў. Выключная яго роля ў падрыхтоўцы кадраў найвышэйшай кваліфікацыі: пад кіраўніцтвам

прафесара абаронена 17 кандыдацкіх дысэртацый, 15 з іх — грамадзянамі замежных дзяржаў. Ён чытаў лекцыі студэнтам Сафійскага ўніверсітэта, Свабоднага нямецкага ўніверсітэта, Кёльнаскага каледжа камунікацыі і інш.

Калегі прафесара Сачанкі адзначаюць яго надзейнасць і настойлівасць, умненне ставіць мэты і дасягаць іх. А яшчэ звычайна дадаюць, што ён вялікі жыццёлюб і аптыміст.

Сёння ў сувязі з юбілеем Іван Іванавіч прымае віншаванні ад вучняў і калег не толькі БДУ. Да іх далучаецца і рэдакцыя «Звязды». Мы зным яму моцнага здароўя, новых навуковых здабыткаў, светлых і радасных дзён на многія гады.

Леанід ТУГАРЫН

Фота Анатоль Кісельніцка.

Даты Падзеі Людзі

1814 год — у невялікім бельгійскім гарадку Дзінан нарадзіўся **Адольф Сакс** — вынаходнік саксафона. Яго бацька, Шарль Жазэф, быў вядомым майстрам духавых інструментаў, самавукам. Музычныя здольнасці і цікавасць да канструявання перадаліся дзеціям майстра, і больш за ўсё — старэйшаму з адзінаццаці дзяцей, Адольфу. Ён удасканаліў амаль усе вядомыя чалавечыя духавыя інструменты і нават стварыў цэлую групу інструментаў для ваенных духавых аркестраў — «саксгорны». Сусветную вядомасць яму прынесла вынаходніцтва саксафона. Адольф Сакс узяў кларнет, замяніў дрэва металам, прыстасаваў больш зручны муштук і змяніў сячэнне. Ён таксама забяспечыў новы інструмент больш прагрэсіўнай габовай і флейтавай аплікатурай. Патэнт на саксафон быў атрыманы ім 17 мая 1846 года. Вядучы кампазітары Францыі, куды неўзабаве пераехаў майстар, захапіліся адгукнуліся аб новым інструменце. Аднак неўзабаве Сакс стаў ахвярай нядробасусленнай канкурэнцыі. Іншыя майстры музычных інструментаў неаднаразова падавалі на яго ў суд, абвінавачваючы ў плагіяце (яны імкнуліся даказаць, што Сакс нібыта скраў у іх свае вынаходкі). У выніку судовыя выдаткі разарылі Сакса, а яго фірма па вытворчасці музычных інструментаў абанкрутавала. Ён памёр у беднасці на 80-м годзе жыцця і быў пахаваны на могілках Манмарта. А праз 15 гадоў у Новым Арлеане нарадзіўся джаз, які ўжо немагчыма ўявіць без вынаходкі Адольфа Сакса.

1832 год — нарадзіўся **Міхаіл Аляксеевіч Дзімітрыеў**, беларускі кам дваранскага вучылішча, пазней дырэктарам гімназіі ў Навагрудку. У 1867—1873 гадах — інспектар, затым дырэктар Гродзенскай дырэкцыі народных вучылішчаў. Член Рускага геаграфічнага таварыства. Займаўся збораннем беларускай вусна-пабычнай творчасці, асабліва таланічных і міфалагічных легендаў, якія публікаваў у газетач «Віленскі вестник», «Мінские губернские ведомости», часопісах «Вестник Западной России» і «Вестник императорского Русского географического общества». Апісаў народныя звычкі, сялянскія побыты, цікавіўся беларускім мошавым. У архівах сабраў каштоўныя звесткі пра А. Міцкевіча, на радзіме паэта запісаў легенды і ўспаміны пра яго землякоў-сучаснікаў. Памёр у 1873 годзе.

1852 год — нарадзіўся рускі пісьменнік **Дзімітрый Наркисавіч Мамін-Сібірак**. Ён увайшоў у літаратуру серыяй так званых дарожных нарысаў «Ад Урала да Масквы». Першым яго буйным творам стаў раман «Прывілаўскія мільёны». Гэты твор на працягу года друкаваўся ў часопісе «Дело» і быў вельмі папулярным. Затым у часопісе «Отечественные записки» з'явіўся раман «Горнае гняздо», які замацаваў за Маміным-Сібіраком рэпутацыю выдатнага пісьменніка-рэаліста. У сваіх творах ён адлюстроўваў жыццё Урала і Сібіры ў паслярэформенныя гады, капіталізацыю краіны і звязаную з гэтым працэсам ломку грамадскай свядомасці, норму права і маралі. У 2002 годзе ў Расіі ў гонар пісьменніка заснавана прэмія яго імя, якую штогод уручаюць аўтарам твораў аб Урале.

Было сказана

Янка КУПАЛА, народны паэт Беларусі:
«Ачуняць, глянуць па-арынаму смела, дружна на свет белы, загаманіць прайдуў цэламу свету громка, свабодна мы можам толькі тады, калі над стрэхамі нашых хат зойме пачэснае месца наша родная беларуская кніжка. Праз памяць на магільных насытві і крывіжы, пад якімі спяць нашыя дзяды і прадзяды, праз памяць на сваіх матак, каторыя нас ускармілі, — выракацца роднай мовы не маея права».

Склад Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Фота 3	Жаргон	Горна іскрына	Месяц зьявіцца	Фота 2
Фота 5	Група	Вакзал у адзін гонас	Сумка грыбца	Малама-гульня вуко
Чарада гор	Суаная снасць	Парыжскі аэрапорт	Дарэнісі тыгун	Кісяля вострая вадкасць
Тулава	Сямь-струнка	Саха	Гарыць вербы	Кантра-лёр друку
Агародні чапачка	Шырокая пасудзіна	Азіяцкі адлювец	Склад	Дзеянне
Намалі-вакая дача	Буйны марскі рак	Азіяцкі адлювец	Склад	Дзеянне
Царкоўны чын	Альпійская дача	Азіяцкі адлювец	Склад	Дзеянне
Астраўная дзіркава і Ціма вале	Электрычная зарадкавая машына	Пляч джыгіта	Склад	Дзеянне
Электрычная зарадкавая машына	Пляч джыгіта	Склад	Дзеянне	Дзеянне
Байкальскі цюльен	Пляч джыгіта	Склад	Дзеянне	Дзеянне
Памочнік капітана карабля	Пляч джыгіта	Склад	Дзеянне	Дзеянне

Цэнзар: Том, Карона, Вертагет, Назоўкі.
Ара-тон, Адрас, Пунш, Кар, Бава, Ата, Вонктон, Ажыра.
Трапа, Плячар, Ажыра, Ажыра, Ажыра, Ажыра, Ажыра, Ажыра.
Па вертыкалі: Дзяржаўны, Сан, Града, Шапе, Амар.
Па гарызанталі: Факета, Аарастат, Гурт, Сора, Аск.
Мназ, Капа, Нізіа, Кошт, Штурман, Аскенак.
Тра, Шэпак, Сора, Барычон, Лта, Ажыра, Нона, Нора.
Тра, Шэпак, Сора, Барычон, Лта, Ажыра, Нона, Нора.
Тра, Шэпак, Сора, Барычон, Лта, Ажыра, Нона, Нора.
Тра, Шэпак, Сора, Барычон, Лта, Ажыра, Нона, Нора.

СЁННЯ

Месяц
Маладзік 3 лістапада.
Месяц у сусор'і Стральца.

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 8.19	17.26	9.07
Віцебск — 8.14	17.11	8.57
Магілёў — 8.10	17.16	9.06
Гомель — 8.01	17.18	9.17
Гродна — 8.34	17.42	9.08
Брэст — 8.29	17.48	9.19

Імяніны
Пр. Аляксея, Апанаса, Івана, Мікалая, Пятра.
К. Хрысціны, Леанарда, Фелікса.

Фота Анатоль Кісельніцка.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ГРОДНА 732мм рт.сл. +6...+7°C +8...+9°C	ВІЦЕБСК 738мм рт.сл. +5...+6°C +7...+8°C	22 гадз. 01 гадз.
МІНСК 730мм рт.сл. +5...+6°C +6...+7°C	МАГІЛЕЎ 742мм рт.сл. +4...+5°C +5...+6°C	04 гадз. 07 гадз.
БРЭСТ 743мм рт.сл. +7...+8°C +9...+10°C	ГОМЕЛЬ 734мм рт.сл. +4...+5°C +5...+6°C	13 гадз. 10 гадз.

Абазначэнні:

- няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
- невялікія геамагнітныя узрушэнні
- слабая геамагнітная бура
- маляя геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +8...+10°C	КІЕЎ +6...+8°C	РЫГА +5...+7°C
ВІЛЬНЮС +6...+7°C	МАСКВА +7...+8°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +5...+8°C

УСМІХНЕМСЯ

Двое сяброў.
— Вася, чуў, ты на выхадныя з жонкай адпачываць на базу адпачынку едзеш? Мая з вамі таксама едзе!
— Ага, едзе! Прыгледзець?
— Можаш не глядзець, але затрымай даўжэй!

Калі ўрачы вучыліся гэтак жа, як я, дык я, мабыць, лепш прыкладу трыпункт.

— Тата, калі ўжо ты гэтыя санкі старадаўнія з лоджы вынесеш?
— Гэта легендарныя санкі, дачушка. Я на іх цябе па раіцах у садок вазіў, а па вечарах мяне маці на іх з гаража прывозіла...

На экзамене па спрамаце чуёся адчыны студэнцкі крывк, які павольна і плаўна пераходзіць у салдацкі...

Гэта значна падгрэла яго цікавасць да мяне!

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалайавіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), В.КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А.КЛЮЧНІК (першы намеснік дырэктара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЦУКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШ, Л.ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыі: лісьмаў — 287 18 64, падліскі і распушчэння — 287 18 38, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, адказны за вылук дадатку: «Чыронная змена» — 292 44 12; «Місцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласныя карэспандэнты: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 82, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай воблі: (017) 292 21 03; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў); zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца суадпачыненнем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрэсаваныя ёй лісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адрэзанасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакцыя ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывадацтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 22.434. Індэкс 63850. Зак. № 4868.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30
5 лістапада 2013 года.